

Lahja vsak dan s jutraj razve
v ponedeljk in dnevih po praz
nikih. — Posamezna številka
Din 1.—, na 16 straneh Din 2.—
mesečna naročnina Din 20.—, za
tujino Din 30.—. Uredništvo v
Ljubljani, Gregorčičeva ulica 23.
Telefon uredništva 30-70, 30-69 in
30-71.

Jugoslovan

Rekopisov ne vračamo.
— Oglasi po tarifi in dogovoru.

Uprava

v Ljubljani, Gradišče 4, tel. 30-68.
Podružnica v Mariboru, Aleksan-
drova cesta št. 24, telefon 29-60.
Podružnica v Celju,
Sloški trg št. 4.

Št. 122a

Ljubljana, sredo, dne 22. oktobra 1930

Leto I.

Strahovita rudniška katastrofa v Nemčiji

Vsled eksplozije dinamitnega skladišča porušen en cel rov rudnika pri Alsdorfu - Na stotine delavcev zasutih - Dosedaj sto človeških žrtev

Aachen, 21. oktobra. d. Rov rudnika Anna II. pri Alsdorfu je danes ob 7. dopoldne bil zaradi silovite eksplozije dinamitnega skladišča popolnoma porušen. Prvi eksploziji je še sledilo več močnih eksplozij, ki so povzročile daleč na okrog ogromno škodo in veliko katastrofo. Več sto rudarjev je bilo v rovi zasuto. Veliki zvonik je bil popolnoma porušen. V bližini nahajajoče se hiše so se spremenile v prave razvaline ali pa so bile močno poškodovane. V prvih dopoldanskih urah so izpod ruševin potegnili za največjim napotom 20 mrtvih in 30 težko ranjenih rudarjev. Z največjo težavo se je naposled reševalcem posrečilo izkoptati postranski

hodnik, da so vsaj nekoliko mogli priti do v rovu zakopanih delavcev.

Po strahoviti eksploziji je bilo močno poškodovano tudi veliko upravno poslopje, v katerem se je nahajalo za časa eksplozije 30 uradnikov. Po eksploziji so se pojavili velikanski zublji ognja, ki so še to uničili, kar ni uničila eksplozija. Popolnoma je porušeni okoli 50 hiš, v razvalinah je tudi del upravnega poslopja. Prebivalstva se je polotila silna panika. Začuli so se obupni klici na pomoč. O vzroku katastrofe še ni ničesar uradno znanega. Pod upravnim poslopjem se je nahajalo tudi v kletih mnogo dinamita, ki je prav tako eksplodiral.

Davi je bilo v rovu Anna II. zaposlenih okoli 400 delavcev, ki so deloma prišli na delo, odnosno so odhajali z nočnega dela. Vse te delavce je eksplozija popolnoma zasula. Nekatera poročila celo trde, da je bilo tam zaposlenih do 600 delavcev. Neko senzacionalno poročilo pa je vedelo celo, da je bilo zaposlenih nad 2000 delavcev, kar pa se je izkazalo za pomoto.

Siloviti oblaki sivega dima so po eksploziji tako zatemnili horizont, da je nastala prava tema. Po pravem čudežu je ostala popolnoma nepoškodovana mala čuvajnica pri rovu, v kateri je bil takrat star čuvaj. Tega je silen zračni pritisk tako vrgel ob tla, da se dolgo ni zavedel, kaj se je zgo-

dilo. Pozneje je opazil, da je začelo z neba deževati. Padal je gost prah.

100 človeških žrtev

Eksplozija je močno poškodovala tudi železniško progo Stollberg—Herzogenrad. Na več krajih je bila naravnost porušena ter je začasno za promet nerabna. Po poročilih ob 11. dopoldne so iz zasutega rova potegnili 22 mrtvih in 30 težko ranjenih, a nad 150 delavcev pogrešajo. Po uradnem poročilu višjega rudarskega urada je znašalo opoldne število žrtev strahovite katastrofe 30 mrtvih.

Aachen, 21. oktobra. Velika rudniška katastrofa je zahtevala, kot se glasijo poslednja poročila, 100 človeških žrtev in mnogo ranjenih. Doselej so potegnili iz rudnika 40 trupel. V rudniku je zakopanih še okoli 200 rudarjev. Ko se je pripetila eksplozija, je delalo v rudniku 480 ljudi, od katerih so jih 420 do 18. ure rešili, 60 pa jih je še v jami. 76 mož leži v bolnici.

Kakor se je zvedelo, se je užgalo dinamitno skladišče, ker je eksplodiral plin. Sila dinamitne eksplozije, ki je povzročila strašno katastrofo, je bila tolika, da je bilo več telefonskih vodov pretrganih. Alsdorf je vas, ki šteje kakih 10.000 prebivalcev in leži v kotu cest med Aachenom, Kölnom in Düsseldorfom. V razdejanem rovu Wilhelm je reševalno moštvo prodrlo že do globine. V stražnem prostoru, ki leži med stolpom in med poslopjem, in ki ga je dvigalni oder popolnoma razdeljal, je še več trupel iz nočnega posada, ki je zaradi prepoznega dviga iz jame tu z ostal. Upravno poslopje samo je le še velikanski kup razvalin.

Vprašanje ameriškega moratorija

New York, 21. oktobra. AA. Razgovori in sestanki, ki jih je imel bivši predsednik nemške narodne banke dr. Schacht s Stimsonom, Mellonom in z drugimi osebnostmi, kakor tudi njegov skorajšnji obisk pri predsedniku Združenih držav Hooverju, so povzročili govorice o možnosti moratorija, ki naj bi ga dovolile Združene države Severne Amerike svojim dolžnikom v Evropi, ako le-ti dovolijo podoben moratorij Nemčiji.

London, 21. oktobra. AA. Poročevalec »Times« javlja iz Washingtona, da namerava finančni minister Združenih držav dovoliti moratorij bivšim zavezniškim državam za plačilo vojnih dolgov. Državni podtajnik za blagajno je bil o tem intervjuvan in je izjavil, da mu o taki nameri finančnega ministra ni ničesar znano.

Pariz, 21. oktobra. AA. Iz New Yorka poročajo, da ni državnemu departmanu v Washingtonu nič znano o tem, da bi evropske države dolžnice prosile USA, da uredi moratorij za odplačevanje vojnih dolgov.

New York, 21. oktobra. AA. Bivši predsednik nemške narodne banke dr. Schacht je govoril v političnem združenju in dokazoval, da bo morala Nemčija ukiniti reparacijska plačila, ako je druge države ne bodo podprle v tem, da razvije svojo zunanjo trgovino. Govornik je naznanil, da bo morala nemška vlada v bodoče zahtevati spremembo določb versajske pogodbe o razorožitvi, ako ostale države ne bodo izpolnile svojih razorožitvenih dolžnosti.

Revolucija v Braziliji

Porto Allegre, 21. oktobra. AA. Čete, ki so bile nedavno tega v Cuyabi organizirane, da branijo zvezno vlado, so se uprle. Njihov poveljnik je zavzel predsedniško mesto države Matto Rosso.

Rim, 21. oktobra. AA. Po poročilih iz Brazilije so uporniške čete zmogovito napredovale in vdrle v ozemlje države Sao Paulo, medtem ko se zvezne čete naglo umikajo.

Rio de Janeiro, 21. oktobra. AA. Vlada je podaljšala dekret, ki je stopil v veljavo 6. okt. in ki se z njim zatvarjajo banke, do 30. novembra.

Energični ukrepi v Indiji

London, 21. oktobra. AA. Poročilo indijske vlade z dne 18. oktobra pravi, da je vlada z naglo akcijo v bombajskem okrožju zatrla na osnovi odredbe z dne 10. oktobra številne indijske organizacije, ki so igrale veliko vlogo v gibanju državljanske neposlušnosti.

Sedeži teh društev so bili zapечатeni. Neposredna posledica te akcije je bila, da je revolucionarno gibanje zelo popustilo.

Heimwehr se dalje pripravlja za pohod na Dunaj

Orožništvo, policija in armada pridobljene za ta načrt? - Pohod bi se imel začeti 2. novembra - Volilna kampanja v znamenju spopadov in nasilij

Dunaj, 21. oktobra d. Na današnji seji stalnega odbora Narodnega sveta so bili odobreni naknadni krediti v višini 300.000 šilingov za volitve. V debato je posegel tudi socialno-demokratski poslanec dr. Bauer, ki je v prvi vrsti kritiziral protustavno postopanje sedanje Vaugoinove vlade ter je navedel mnogo konkretnih slučajev. Med drugim je tudi citiral zanimivo poročilo »Frankfurter Zeitung«, ki je v daljšem članku opozorila na novo nevarnost državnega udara v Avstriji. Najvidnejši možje štajerskih Heimwehrov nameravajo po zatrdilu omenjenega lista izvršiti še pred volitvami odločilen udarec. Ti Heimwehrovi nameravajo udar izvršiti tako, da bi najprej zapolnili vse orožje republikanskemu Schutzundu in bi nato izposlovali tudi aretacijo voditeljev socialno-demokratske stranke. Tudi razpust »Schutzbunda« je v načrtu teh Heimwehrovcev. Zvezni kancelar Vaugoin in ostali člani vlade bi bili postavljeni pred gotovo dejstvo in bi se morali priključiti

tej akciji. Štajerski Heimwehrovi ne računajo samo na podporo avstrijskega orožništva, marveč celo na zvezno armado. Tudi policija je baje že pridobljena za te načrte.

»Frankfurter Zeitung« trdi dalje, da je že mnogo pristašev Heimwehra na Štajerskem dobilo orožje in celo strojne puške. Štajersko moštvo je celo prejelo ukaz, da se preskrbi s provijantom za dva dni. Tudi nižje-avstrijski Heimwehr vodi akcijo, da se preskrbi s čim večjo množino orožja in municije. Za državni udar je baje določen 2. november. Izdelan je baje tudi že tajen načrt Heimwehrovcev na Dunaj, ki naj bi se izvršil na sličen način kakor je to izvedel svoječasno Mussolini v Rimu.

Poslanec dr. Bauer je dalje izjavil, da to poročilo lista »Frankfurter Zeitung« vsakakor dokazuje, da nova vlada v svoji sedanjosti sestavi zelo razburljivo vpliva na prebivalstvo.

Zvezni kancelar Vaugoin je v odboru nato izjavil, da bo volitve izvedel popol-

noma v smislu ustave. Vsa sredstva za to ima popolnoma v rokah. Trditve frankfurtskega lista so pa brez vsake podlage.

Dunaj, 21. oktobra. d. V Halleinu se je snoči vršil volilni shod, ki so ga sklicali narodni socialisti. Na shod je prišlo izredno veliko število hitlerijancev iz Bavariske. Med zborovanjem je prišlo do hudih spopadov med narodnimi socialisti in komunisti. V teh spopadih je bil neki moški težko, a 12 oseb lahko ranjenih. Spopadi so se nadaljevali tudi na ulici.

Dunaj, 21. oktobra. d. V Hallu in Hötingu so snoči priredili heimwehrovi demonstracije ter so razbili oba tam se vršeca shoda, ki so jih sklicali pristaši Schobrovega bloka. Heimwehrovi so objavili, da bodo povsod razbili vsak shod, ki ga bo ena ali druga politična stranka priredila v sedanjih volilnih borbi. Oster boj napovedujejo heimwehrovi socialnim demokratom.

Predsednik Doumergue v Maroku

Marakeš, 21. oktobra. AA. Predsednik francoske republike Doumergue je bil navdušeno sprejet od vsega prebivalstva. V svojem govoru v radiu je Doumergue izjavil, da je tekom svojega obiska v Maroku videl mnoge dokaze o tem, kar je Francija storila za časa svojega protektorata.

Izjava ministra Flandina

Bukarešta, 21. oktobra. AA. Na banketu, ki je bil prireditelj francoskemu ministru za trgovino, je le-ta izjavil, da Francija nima namena vladati s silo ali s financami nad kakršnokoli državo, pač pa je njena želja, da sodeluje iskreno z vsemi državami, ki so za red in mir.

Kralj Zogu ni bolan

Tirana, 21. oktobra. AA. Albanska agencija javlja: Nekateri listi v Srednji Evropi so zlorabili priliko, da kralj Zogu ni osebno otvoril parlamenta, za to, da hočejo v tem videti noven dokaz za njegovo bolezen. Da to ni res, dokazuje dejstvo, da si je večeraj ogledal graditev nove vladne palače sredi Tirane.

Mrzlične priprave za poroko v Assisi

Assisi, 21. oktobra. AA. Za cerkveno poroko bolgarskega kralja Borisa in princeze Giovane so mrzlične priprave v teku. Poleg vladarske italijanske dvojice bo svečanosti prisostvovalo približno 35 princev. Mesto Assisi bo poklonilo nevesti dragoceno tkanino, ki jo sedaj izgotavljajo številne vezilje v Assisi in ki bo deloma sestavljena iz tkanine meniške obleke sv. Frančiška.

Sofija, 21. oktobra. AA. Jutri odpotuje preko Jugoslavije v Italijo predsednik bolgarske vlade Ljapčev, minister pravde Malinov in predsednik Sobranja Najdenov, ki bodo kot uradne priče prisostvovali svečanosti poroke kralja Borisa s kraljično Giovanno v Assisi.

Irigoyen obtožen veleizdaje

Buenos Aires, 21. oktobra. AA. Vlada je sklenila obtožiti bivšega predsednika argentinske republike Irigoyena zaradi veleizdajstva.

Francija postavi spomenik žrtvam z »R 101«

Parlamentu, ki se sestane 4. novembra, bo stavljen poseben tozadeven predlog

Pariz, 21. oktobra. AA. Ministrski svet je na svoj seji sklenil, da predloži predsedniku parlamenta in predsedniku senata, da začeta zbornici zasedati 4. novembra. Zatem je ministrski svet sprejel predlog ministra za kolonije Pietrija o ukrepih, ki naj se uporabijo za zaščito kolonialne produkcije, ki jo svetovna kriza posebno ogroža. Na koncu je ministrski svet sprejel predlog ministra za letalstvo Laurent Eynaca, da se parlamentu pred-

loži zakonski načrt o postavitvi spomenika žrtvam katastrofe »R 101«. Zunanji minister Briand, ki je še vedno bolan, ni prisostvoval seji.

London, 21. oktobra. AA. Francoska občina Allone zraven Beauvaisa, kjer se je ponesrečil angleški zrakoplov »R 101«, je ponudila angleškim oblastvom v poklon oni del zemlje, kjer je padel zrakoplov »R 101«, kot zemljišče za spomenik ponesrečenim letalcem.

Italijanski naklepi proti jugoslovanski manjšini

»Kolonizacija Italijanov na zemlji naših rojakov na rimski način«

Trst, 21. oktobra. n. Današnji »Popolo di Trieste« nadaljuje kampanjo glede naših rojakov v Julijski Krajini in trdi, da bi bilo treba Julijsko Krajino kolonizirati z italijanskimi kmeti ter iztrebiti domači življenj, ki se sovražno vede napram fašizmu. »Popolo di Trieste« pravi, da so bila v prejšnjih časih tamošnja zemljišča v rokah Italijanov. Lastniki so bili vladstveni iz Trsta, Gorice in Furlanije. Iz raznih vzrokov so ti prepustili zemljišča Slovenskim kolonizatorjem in italijanski lastniki so se čimdalje bolj umikali v mesta. Slovenski kolonizatorji so dobivali gnotne podpore iz Petrograda, iz Beograda, iz Prage, Zagreba in iz Ljubljane. Italijani so na vse načine poskušali vzpostaviti zveze s slovenskimi kolonizatorji, toda njihovi napori so ostali brez uspeha. Slovenska vas je bila neprijateljsko razpoložena proti mestom, v katerih so živeli Italijani. — Danes so, pravi fašistovski tisk, drugi časi. Vse te province morajo postati italijanske tako, kakor so vse druge italijanske

pokrajine. To se bo najbolje doseglo s kolonizacijo. »Popolo di Trieste« kliče na pomoč stare Italijane, ki so ob mlahavosti cesarstva kolonizirali svoje veterane. Fašistovska Italija mora na isti način kolonizirati te kraje s svojim mladim elementom, ki je pripravljen iti na mejo in vršiti nacionalno misijo. Slovence je treba odstraniti. Le tiste, ki so voljni podpirati fašistovsko Italijo pri doseganju njenih fašistovskih ciljev, bo mogoče še dalje tolerirati. Na vsak način pa se morajo proti vsakomur, ki kaže najmanjše sledove odpora, uporabiti najstrožje policijske sankcije.

PARIZ, 21. oktobra. AA. Iz Gorice poročajo: Včeraj je v svojem govoru izjavil goriški prefekt, da morajo biti vse šole v Italiji italijanske in vsi italijanski državljani Italijani.

Šmodnišnica zletela v zrak

Praga, 21. oktobra. AA. Danes je blizu Bratislave zletela v zrak šmodnišnica. Ubityh je bilo 15 delavcev, 20 jih je bilo ranjenih.

Ministri med narodom

Ne enkrat so se v strankarskih časih ljudje pritoževali, da vidijo svoje poslanke le tik pred volitvami. Po večini so bile te pritožbe tudi čisto utemeljene, ker le redki so bili poslanci, ki bi tudi sicer zahajali med narod. Če so bili te poslanci tako redki gosti naroda v ne volivni dobi, pa so bili ministri, ki bi dohajali med narod tudi ob ne uradni prilikah, že celo bele vrane. Ali kadar so tudi prišli, so prišli v prvi vrsti kot strankarji. Niso toliko spraševali, kaj je treba storiti, da se narodu v resnici pomaga, temveč njih glavno vprašanje je bilo, kaj storiti, da napreduje stranka. Iz tega vidika so tudi dajali podpore in sprejemali tožbe in kdor ni volil stranke ministra, ta je bolje storil, če se ministru sploh ni približal. Zato pa je bila posledica ministrskih obiskov navadno ta, da se je strankarsko nasprotovanje še povečalo in da so vse lepe ministrske obljube dišale le tako dolgo, da so minile volitve. Tako je znano, da se je ob vsakih volitvah pričelo z osuševanjem Skadrskega jezera, da se je v vsakem volivnem boju pričelo z osuševanjem velikega močvirja ob Tisi, da so se vedno znova pričele trasirati razne železniške proge in ceste, a da je večinoma takoj bilo vsega konec, ko so minile volitve. Samo strankarskim interesom je služilo bivanje ministrov med narodom, dočim ni imel narod od teh obiskov skoraj nič.

Vlada gen. Živkovića ni mogla takoj to zlo strankarskih časov čisto odpraviti, ker je bila prepozna z zakonodajnim delom in z ureditvijo uprave. Če pa so priliče količine dopuščale, tedaj je vedno kdo od ministrov pohitel med narod in v tem oziru je bil zlasti agilen sam predsednik vlade. Sedaj pa, ko je osnovno delo vlade minilo, vidimo, kako obiskujejo ministri banovino za banovino, da stopijo z narodom v stik in da slišijo njegove težnje in potrebe. Z vsemi hočejo priti sedaj ministri v stik in čisto vseno je, ali je volil kdo to ali drugo stranko. Če je njegova pritožba upravičena, potem bo upoštevana in če je njegova prošnja utemeljena, potem se ni bati, da bi našel na mrtva ušesa. Ne več strankarji, temveč voditelji državne uprave prihajajo med narod in njih želja je samo ena, da v resnici pomagajo narodu in s tem tudi državi. Vsak prihod ministrov med narod pomeni zato sedaj, da se bo izvršil del onega programa, ki ga predloži prebivalstvo pokrajine ministrom. Vsak prihod ministrov med narod pa pomeni tudi zblizanje raznih skupin v narodu, ker ni sedaj več cilj ministrov, da s strankarstvom razjedinjajo narod, temveč da ga na podlagi idej 6. januarja združijo k složnemu delu. Kakor so bili preje obiski ministrov dostikrat le negativni, tako so postali sedaj pozitivni.

A še bolj morajo postati pozitivni in to je odvisno od naroda samega. Narod se mora na obiske ministrov pripraviti, da ne govore njegovi zastopniki le tja v en dan, temveč da morejo vsako svojo pritožbo in prošnjo tudi podkrepiti s tehničnimi argumenti. Tako ni zadosti, če se kdo pritožuje, da ta in ta urad ne dela dovolj hitro, temveč je treba čisto točno navesti, v čem je hiba. In ravno tako je treba čisto točno navesti, kaj je najbolj potrebno in kaj manj potrebno, da dobe ministri takoj jasno sliko. Cel program potrebnih del bi morali zastopniki kraja predložiti ob priliki ministrskih obiskov in šele potem morejo ti imeti popolen uspeh.

In ne prihajati z malenkostmi. Kar se more rešiti doma, naj se tudi opravi doma. Še manj pa prihajati z osebnostmi. Ne samo strankarskih prepričanj mora biti konec, temveč tudi vse onih nesimpatičnih osebnih prepričanj, ki večinoma itak niso bili nič drugega ko posledica malenkostnih osebnih ambicij in nelepих zavidevanj.

Naloga današnjega dne je, da se v polni meri izkoristi vse, da se ne zapravljata ne čas in ne denar in zato mora narod tudi sam skrbeti, da bo imel od ministrskih obiskov čim več. Vsaka banovina si mora zgraditi svoj gospodarski program, ki odpre njenemu prebivalstvu nove vire dohodkov in te programe treba imeti pripravljen, da lahko ministri njih izvršitev takoj omogočijo. Tudi obiski ministrov naj pričajo, da se je pričela doba intenzivne konsolidacije in složnega dela. Brez sedolovanja naroda pa je tak dokaz nemogoč in zato naj tudi narod skrbi, da bodo njegove želje in pritožbe dobro povedane in razlogi obrazloženi.

Krasno zborovanje ministrov z narodom v Valjevu

Velik in pomemben govor ministra Preke o žrtvah in zaslugah Srbije za naše osvobodjenje — Navdušene patrijotične manifestacije zborovalcev

Valjevo, 21. oktobra. I. Danes dopoldne so prispeli v Valjevo člani vlade, in sicer ministri Kumanudi, Maksimović, Frangeš in Preka v spremstvu šefov svojih kabinetov. Medpotoma jih je narod burno pozdravljalo. V Valjevo so prispeli ob 10.30, kjer jih je zbrani narod navdušeno sprejel.

V veliki dvorani sreskega načelstva se je vršil sestanek. Na sestanku se je nabralo okrog 500 ljudi iz mesta in okolice. Sestanek je otvoril valjevski župan Todorović, ki je po kratkem pozdravu govoril o željah in potrebah valjevskega mesta. Poleg njega je tudi več zastopnikov združenj in okoliških vasi načelo slična lokalna vprašanja. Za njimi se je oglasil minister dr. Frangeš, ki je v svojem govoru med drugim dejal:

»Vi ste govorili o gospodarski krizi. To je ona gospodarska kriza, o kateri govorimo že pet do šest let. Reči moram, da ji ne najdemo ne konca ne kraja. Bilo bi zelo neumestno, če bi vas tolažili in dejali, da bo vlada to uredila. To so stvari, ki presegajo moči in sile agrarne države, kakršna je naša, ki v prvi vrsti sloni na svoji poljedelski produkciji. Ta vlada smatra za svojo dolžnost, da skrbi za to, da najde pot in način, kako olajšati to krizo. Mi ne moremo odstraniti vzrokov te krize. Kanada, Združene države in Južna Amerika imajo preveč neprodanega žita v ogromnih količinah. To žito leži po skladiščih in se mora prodati po vsaki ceni, mi pa ne moremo našega žita prodati pod ceno.«

Za tem je minister govoril še o pogajanjih med našo državo in Čehoslovaško glede izvoza naših poljedelskih proizvodov v to našo severno prijateljsko državo. Za njim je povzel besedo minister za socialno politiko in narodno zdravje Preka, ki je med drugim dejal:

»Težke in krvave borbe, ki ste jih vodili, in velike žrtve, katere ste doprinesli ob svojem času z namenom, da osvobodite ožjo domovino, so vam dale novih sil. A vi si niste dali miru v vaši ožji domovini, nego ste pomislili tudi na svoje ostale brate, ki so ječali pod težkim robstvom. Vi ste se odločili za nove krvave in težke borbe, da doprinesete velike žrtve, da zapustite celo svojo lastno domovino. Toda niste izgubili niti za trenutek čvrste volje, da se ne le vrnete domov, nego tudi, da osvobodite svojo širšo domovino in da se nekega dne objamete tudi z drugim delom našega naroda, ki nosi hrvatsko in slovensko ime. (Burno vzklikanje in odobravanje). Ni človeka naše rase in našega imena, ki ne bi hotel tega priznati vam in vaši zemlji — in to priznavam danes izrecno tudi jaz ne le v svojem, nego v imenu vaših bratov hrvatskega imena, ker ste s svojimi silami, edino le s svojimi velikimi žrtvami in svojim zatajevanjem, ki je morda edinstveno ne le v naši, marveč tudi v zgodovini vseh ostalih narodov, dosegli, da imamo danes svojo samostojno državo in da smo po stoletjih robstva ujedinjeni in osvobodjeni v svoji domovini, objeti in vezani s prijateljsko ljubeznijo v trdni veri v našo boljše bodočnost. Vsakdo, ki pomisli, da je bila naša razdvojenost posledica medsebojnega nepoznavanja in medsebojnega nerazumevanja, ki pomisli na naše borbe v par-

lamentu in strankah, vsakdo, kdor pomisli, da smo gradili svojo zgradbo na ta način, da smo jo rušili, ve, da je bila tudi v najtežjih borbah in spletkah vendarle svetla točka za nas vse, a to je bila ohranitev naše kraljevine, domovine, naše samostojnosti, za katero ste prelili toliko krvi. (Odobravanje in ploskanje.)

Kar se ni moglo napraviti v teh poslednjih 10 letih ko nismo mogli priti med vas iz katerihkoli razlogov, da vas z bratsko ljubeznijo pozdravimo in da se z vami pogovorimo, to se je zgodilo danes, ko nam je dana možnost po za-slugi Onega, ki je največji med nami, a to je naš vzvišeni kralj. (Burni vzkliki: Živijo kralj!), kateremu ste vi izkazali ne le svoje zaupanje, nego tudi ljubezen v najtežjih pa tudi najlepših časih. Naš vzvišeni vladar nam je dal danes možnost, da smo zbrani pod eno zastavo, ki jo je on visoko dvignil in na kateri je zapisana edinstvo naroda in države in polna ravnopravnost vseh državljanov. On edini je mogel to izvesti in danes smo zbrani kot bratje, vezani za vedno pod to našo državo in to našo kraljevinu, a to zaradi Njega, katerega hrvatski kmet in mešan ravnatoko ljubiti, kot ga ljubite vi, ki ste delili z njim dobro in slabo. V zastavi, ki jo je on visoko dvignil zaradi ohranitve vseh naših dobrin, vidimo sintezo jugoslovanstva, a to je sinteza našega srbstva, hrvatsva in slovenstva. (Odobravanje.) Mi vidimo v tem jugoslovanstvu spoštovanje naših tradicij, ki so naravnost v ponos našega celokupnega naroda.«

Za njim je nastopil minister Kumanudi, ki se je na kratko zahvalil za prisrčen sprejem, za tem govoril o programu vlade, o davkih in uradništvih ter končno dejal:

»Omenili smo tu zaključitev državnega posojila, pa je bilo s tem v zvezi rečeno, da pride v kratkem do spremembe. Jaz se nočem spuščati globlje v to vprašanje, moram vam pa izjaviti to, da za ta čas, odkar upravlja državo današnji režim, ni bilo nujne potrebe za sklenitev posojila. Naše finance od 6. januarja dalje do danes so se znašale v mnogo bolj urejenem stanju, nego so bile kdaj pred tem datumom. Čeprav je bil budžet lani nekoliko večji, vendar so dali dohodki one rezultate, ki smo jih pričakovali. V našem budžetu ni več nikakega deficita. To je že samoposebi eden izmed znakov, da so naše finance ozdravljene. Vi vidite tudi sami, da se na raznih mestih začnajo mnogobrojna javna dela, ki jih krijemo s lastnimi sredstvi. To vse pomeni, da mi za enkrat nimamo take potrebe, da bi morali najeti posojilo. Mi ga bomo najeli tedaj, ko bomo smatrali, da je za to prišel čas. In danes so nam dane tudi možnosti, da to napravimo, ker naša država je tako v finančnem oziru bolj urejena kot v notranjem pogledu bolj konsolidirana nego kdaj poprej. In v tem trenutku bi mogli najti finančnih sredstev, kolikor bi jih bilo treba, če bi jih le bilo treba.«

Po govoru ministra Kumanudija se je sestanek ob 13.30 zaključil. Po sestanku so ministrom na čast priredili banket, ki se je vršil v dvorani Grand Hotela. Kot na konferenci, tako so tudi na banketu vsi prisotni manifestirali za kralja in vlado.

Po sovjetskem dumpingu — sovjetski bojkot

Moskva grozi Evropi z bojkotnimi ukrepi — Optimistična ameriška sodba o petletnem načrtu

Moskva, 21. oktobra. AA. Svet ljudskih komisarjev je sklenil pozvati trgovinski komisarjat, naj izda primerne ukrepe proti državam, ki omejujejo sovjetsko trgovino. Komisarjat naj prouči predvsem možnost popolne ali delne prepovedi za sovjetske nakupe v državah, ki omejujejo trgovino s sovjetsko Rusijo. Semkaj spadajo tudi ukrepi glede omejevanja tranzitne svobode, o uporabi sovjetskih pristanišč in železniških naprav itd.

Pariz, 21. oktobra. AA. Moskovski »Tas« javlja: Svet narodnih komisarjev je predložil komisarju za trgovino predlog, naj se proti onim državam, ki se gospodarsko bojujejo proti sovjeto, uporabijo ti-le ukrepi:

- 1) da se popolnoma ukine ali na minimum reducira prodaja vojaških predmetov v teh državah;
- 2) da se ukine parniški promet s temi državami;

Nova angleška politika v Palestini

Odpor in protesti židovskih organizacij — Angleški tisk zadovoljen

London, 21. oktobra. AA. Vladno poročilo o Palestini je našlo pri ekstremnih skupinah obeh strank na ostro kritiko. Posledica tega poročila je bila, da je odstopil predsednik židovske agencije dr. Weizmann.

Poslal je kolonijalnemu tajniku pismo, ki ga je tudi objavil. Weizmann pravi, da bo sklical kongres in svet svoje organizacije, ki bo sklepala o novonastalem položaju. Nadalje trdi, da pomenja vladno poročilo bistveno izpremembo vladne politike iz leta 1922 in zanikanje pravic židovskega prebivalstva v Palestini.

Angleško časopisje obžaluje korak dr. Weizmanna in izraža upanje, da po po treznem predvarku izpremeni svojo prenapetostno sodbo.

»Daily Herald« naglašja, da je angleška vlada vezana na kolonijalni mandat in da mora ščititi interese tako židovskega kakor tudi arabskega prebivalstva.

To je dvojna obljuba. Naseljevanje Židov v Palestini ne sme imeti za posledico za izgon pa zapostavljanje Arabcev. Zato je treba naseljevanje židovskega prebivalstva omejiti.

»Times« pravi, da poudarja poročilo potrebo omejitve naseljevanja židovskega prebivalstva v deželi, ki že itak trpi na brezposelnosti in kjer ni dovolj zemlje za domače prebivalstvo. List naglašja nadalje, da bodo ekstremistični elementi protestirali proti novi vladni politiki v Palestini in pravi, da aniso ogroženi

arabski in židovski legitimni interesi. Odkar je Anglija zasedla Palestino, je vedno spoštovala vse narode in vere ter smatrala, da je to edino pravilna politika. List zaključuje s pozivom, da vse razsodne ljudske plemen, naj podpišejo vladno politiko v dobrobiti Palestine.

»Manchester Guardian« oboja vladno politiko v toliko v kolikor ovira normalni razvoj Palestine in obžaluje odstop dr. Weizmanna, kateremu priznava velike zaslugе. List pozdravlja razne ustavne predloge in naglašja, da bo nova metoda volitev varovala interese židovske in krščanske manjšine. List končno naglašja, da je angleška vlada izpopolnila arabske zahteve, v kolikor so bile upravičene.

Washington, 21. oktobra. AA. Po daljši razpravi, ki je bila na kongresu ameriških Židov, je bila sprejeta soglasna resolucija, ki se ž njo oboja angleška politika v Palestini, ki da krši svečane obveze napram židovstvu. Upravni odbor je bil pooblaščen, naj ukrene potrebne korake.

Volkovi v okolici Sinja

Sinja, 21. oktobra. k. V okolici Sinja se vedno bolj pojavljajo volkovi. Ti nezaželjeni gostje so te dni poklali več ovc posestnika Antona Mandama v Mojanci, v Turjaci pa pet konj in šest oslov.

Zakon o spremembah zakona o glavni kontroli

Beograd, 21. oktobra. AA. Nj. Vel. kralj je na predlog predsednika ministrskega sveta in ministra notranjih zadev generala Petra Živkovića predpisal in proglasil zakon o izpremembah in dopolnitvah zakona o glavni kontroli z dne 7. januarja in 10. oktobra 1929.

Zaključek agrarne konference

Bukarešta, 21. oktobra. n. Mednarodna agrarna konferenca v Bukarešti je danes končala svoje delo. Zaključna seja se je vršila ob 11 dopoldne.

Ljubljanski podžupan v Beogradu

Beograd, 21. oktobra. l. V Beograd je prispel ljubljanski podžupan profesor Evgen Jarc. G. Jarc je zastopal ljubljansko občino na svečanosti o priliki petnajstletnice pada Beograda. Včeraj in danes pa je gospod Jarc posetil predsednika vlade in več ministrov, in sicer ministre Serneca, Sršića, Trifunovića in Svriljuga. Poročal jim je o mnogih važnih vprašanjih, ki se nanašajo na Ljubljano. Gosp. Jarc ostane v Beogradu še jutri, nato pa se vrne v Ljubljano.

Ljubljančani na kongresu za administrativne vede

Beograd, 21. oktobra. AA. Na kongresu za administrativne vede v Madridu so zastopani tudi predstavniki iz Zagreba in Ljubljane v skupini za občinsko upravo in za ureditev velikih modernih mest.

Prepovedan list

Beograd, 21. oktobra. AA. S sklepom ministrstva za notranje zadeve št. I. 31.766 z dne 16. oktobra 1936. je prepovedano uvažanje in razširjanje v naši državi lista »Borba«, ki izhaja v Parizu v jugoslovanskem jeziku, ki piše popolnoma v komunističnem duhu.

Poraz desnice tudi v pruskem deželnem zboru

Berlin, 21. oktobra. AA. Pruska zbornica je z 240 glasovi proti 189 odklonila predlog narodnih socializmov, komunistov in drugih opozicijskih strank, naj se predčasno razpusti. Zbornica je znižala poslanske dijete na 600 mark mesečno, nakar se je odgodila do prihodnjega meseca.

Komunistični izgredi v Berlinu

Berlin, 21. oktobra. n. Včeraj pozno zvečer je v raznih delih mesta prišlo zopet do političnih izpadov. Tako so komunisti razbili šipe na kavarni, kjer je bil društveni lokal narodnih socializmov. Skupina 500 komunističnih delavcev, ki je poskušala demonstrirati, je bila od policije razgnana s pendreki. V severnem delu Berlina so napadli komunisti s kamenjem skupino narodnih socializmov. Policija je zaprla tri osebe.

Kitajski komunisti ugrabili škofa

Sangaj, 21. oktobra. AA. Komunisti so prijeli italijanskega katoliškega škofa msgr. Miganija, šest duhovnikov in deset redovnic, deloma italijanske, deloma kitajske in deloma francoske narodnosti v Kijanu v pokrajini Kijangsi. Dva kitajska duhovnika so ubili. Msgr. Migani in dva druga duhovnika so izpustili, da izdejsvujeta odkupnino za ostale.

Smrtna nesreča s padalom

Rim, 21. oktobra. AA. Danes se je ponesrečil pri Reggio Emilia italijanski talealec grof Fumanelli. Skočil je iz letala s padalom, ki pa se ni odprlo. Ostal je na mestu mrtve.

VREMENSKA NAPOVED.

Dunaj, 21. oktobra. d. Večerna vremenska napoved meteorološkega zavoda za jutri: Oblačno vreme. Padavine niso izključene. Neznaten padec temperature.

Situacija na Jezerskem

Jutri bodo iz Ljubljane pozvane priče, da si ogledajo ubitega razbojnika

Jezersko, 21. oktobra. (Ponoči). Situacija je nocoj neizpremenjena. Močne orožniške in policijske patrulje so zasedle vse prehodne in druge točke. Patrulje imajo nalogo, da ponoči pazijo na vsako kretanje sumljivih oseb. Vlada gosta megla. Prenehalo je deževati.

Davi je prispel iz Ljubljane na Jezersko preiskovalni sodnik dr. Kresnik, kateremu je poverjena preiskava v zadevi umora carinskega blagajnika Gvozdena Pantelića. Preiskovalni sodnik je danes ves dan natanko ugotavljal vse podrobnosti, kako je prišlo do spopada. Zasljal je več prič. Da se natančno dožene, ali je bil ubiti razbojnik eden izmed onih, ki so napadli ljubljansko glavno carinarnico, je preiskovalni sodnik odredil, da se jutri pripeljejo s mestnim avtobusom iz Ljubljane štiri glavne priče, ki so neposredno videle morilec po izvršenem umoru odnosno že poprej. Truplo ubitega je še vedno na onem mestu, kjer je neznanec bil ustreljen. Državno tožilstvo v Ljubljani se je zanimalo za vsako kretanje orožniških patrulj in za vsako akcijo, ki jo je odredila žandarmerija. Kapetan Kovinčič je bil v stalnih stikih z Ljubljano. Telefonska zveza z Ljubljano nekaj časa ni funkcionirala.

Polagoma dobiva vsa zadeva jasnejšo sliko in ni izključeno, da bo nadaljna preiskava prinesla na dan senzacionalna razkritja.

Ljubljana, 21. oktobra. Stanje težko v trebuh ranjenega Frana Snuderla je bilo nocoj neizpremenjeno.

(Glavno poročilo glej na 5. strani.)

Počitniške kolonije „Kola jugoslovanskih sester“ v Celju

Število kolonistov se je letos povečalo na 240 — 43 revnih kolonistov je bilo vzdrževanih zastoj

Letošnji leto je vzdrževala »Kola počitniške kolonije« v svojem lastnem domu, nazvanem »Celjski dom«. Ker si je s pomočjo javnosti, banovinskega in občinskega prispevka »Doma« vsaj za silo že opremilo in moglo zato sprejeti večje število kolonistov, je bilo omogočeno s t. m. racionalnejšim gospodarstvom. Vsa leta do letos je vzdrževalo društvo le po dve koloniji v počitniški sezoni, to pa zaradi visokih najemnin za prostore. Tudi je imelo v teh dveh kolonijah zaradi pomanjkanja inventarja le po 30–40 kolonistov. Vsemu temu se je odpomoglo z nakupom lastnega doma in pr. »Doma« najpotrebnejšega inventarja. Tako se je letos povečalo število kolonistov na 240, proti 60–70 v prejšnjih letih. Enako se je povečalo tudi število revnih kolonistov, ki jih je vzdrževalo društvo. Na 15–20 v prejšnjih letih. Društvo je letos prispelo za revne koloniste 13.784 Din 50 p. Važno je dejstvo, da je druga leta moralo društvo zbrati prispevek za revne koloniste vsaj do polovice z javnimi zbirkami ali prireditvami, dočim letošnje leto ni bilo potrebno. V ta namen niti pare iz javnih zbirk. Pri tolikšnem številu kolonistov se je pri plačujočih prihranilo toliko, da so se s tem vzdržali revni in je društveni blagajni ostal še vrh tega prebitek po . . . Din 29.070-60. Plačujoči kolonisti so vplačali . . . Din 110.746-25 kolonistijski stroški so znašali . . . „ 81.675-65 preostalo je torej . . . Din 29.070-60.

Ta prebitek se je takoj uporabil za plačila raznih obveznosti za popravilo »Doma«. S tem obračunom imajo javnost, na katere pomoč upamo še vsaj tako dolgo, da izplačamo »Doma«.

zopet nov dokaj najska in nad vse vsebovalnega gospodarstva. Če bi se »dobrodelne dame« korišile z javnimi zbirkami, kar se jim je očitano v znanem napadu meseca julija, bi bil pač rezultat drugačen.

Omenilo se je gori, da je bilo med letošnjimi kolonisti 43 takih, ki so bili potrebni deloma ali popolnoma društvene pomoči. Razum teh, je pa omogočilo »Kolo« okrepitev na morju s svojimi razširjenimi kolonijami še mnogim drugim revežem, za katere so plačale razne druge dobrodelne institucije, in sicer »Rdeči križ« v Murski soboti je poslal 9 zelo revnih, »Kolo« Mežica 14 revnih, »Bratska skladnica« Laško 5 revnih, »Blago srce« Laško 2 revna in »Pomlad« rdečega križa Celje 8 revnih. Nekateri, posebno iz Murske sobote in Mežice, so bili nepopisno revni in izstradani, a so se vključili v izdatno popravilo.

Kakor pa se je že omenilo v društvenem poročilu, objavljenem pred početkom kolonij, se bo s časom, ko se društvo iznebi bremen na kupnini »Doma«, število revnih precej zvišalo.

V letošnji sezoni je po znanem napadu nekaj kolonistov odpadlo in je ostalo zato pri zadnji koloniji 18 postelj praznih. Glede na vedno večje zanimanje v drugih krajih za naše počitniške kolonije, se to najbrž ne bo več zgodilo.

Društvo upa, da se bodo našle še prilike, ko bo moglo dokazati vsem, ki so mu priskočili s čimerkoli na pomoč, da niso položili svojega daru v nevredno roko. Ob tej priliki prosimo društvo javnost blagohotne naklonjenosti na evlilčni dan, ki ga priredi v nedeljo 2. novembra. Celjsko »Kolo«.

Anketa o sadnih izborih v Kranju

Anketa za končnoveljavo določitev sadnega izbora za kranjski okraj se je vršila v Kranju v dvorani Ljudskega doma v ponedeljek dne 20. oktobra t. l. ob navzočnosti zastopnika kr. banske uprave g. ing. Skubica, okr. kmet. referenta Sustiča, strok. pomočnika Zdoška, ravnatelja gosp. Janka Zirovnika, g. Viktorja Omerca, zastopnikov sadjarskih in kmetijskih podružnic in občinskih kmetijskih odborov, kakor tudi drevosadilarske zadruge v Dorfarjih. Anketo je obiskal tudi predsednik Kmetijske družbe g. Oton Detela. Zborovanje je vodil sres. kmet. referent, strokovno razpravo pa g. zastopnik kr. banske uprave. V debati je zlasti temeljito razpravljali g. Omerca. Mnogo zanimivih podatkov in pojasnil glede posameznih sadnih okolišev so dali tudi zastopniki iz selške doline, iz Dorfarjev, Predoselj in od drugod. Po 3 in pol urnem razpravljanju in izmenjavi različnih mnenj se je določil sledeč sadni sortiment:

A. Jabolka: I. Poletne sorte: Šarlamovski. II. Jesenske sorte: Pisani Kardinal. III. Zimske sorte: 1. za splošno uporabo: Baumanova reneta, Ontario, Boikovo jabolko, Bobovec, Besniško jabolko (»voščenka«); 2. za preizkušnjo: Jonathan.

B. Hruške: I. Jesenske: Avranška. II. Zimske: Pastorovka. III. Moštne: tepka in vinska moštница.

C. Črešnje: Dunajska in debela črna hrustavka. Višnje: Lothovka.

C. Slive: Zelena rinklota, češplje: domača češplja.

D. Orehi: podolga, tenkolupinasti, domači.

E. Kostanj: izbrani, debeloplodni, domači.

V teku razprav ni bilo opaziti mnogo različenosti v mnenjih in presoji sort, temveč so bila tozadevna mnenja z malimi izjemami skoraj enaka. To je dokaz, da so prišli delegati

na anketo pripravljeni. Stavljani predlogi so bili dobro premišljeni in pretehtani. Zato je skoro z gotovostjo pričakovati od določenega izbora, da bo ustrezal tako domačim potrebam in domačemu trgu, kakor tudi za izvoz.

Smrtna nesreča na Bledu

Bled, 20. oktobra.

Kakor gradi lastnik Parkhotela in Kasine novo stavbo hotela in kavarne, s čimer hoče vsestransko povečati svoj obrat in nuditi tujcem čim večjo udobnost, tako se je tudi uprava hotela Toplice odločila povečati in razširiti svoj hotel.

Domača in solidna stavbna tverka Pangerc, ki je zaposlena pri omenjenem delu, je v zadnjem času vzela približno 100 delavcev, ki pridno kopljejo in odvažajo material v jezero in s tem razširjajo cesto ob hotelu Toplice. Tik ob cesti so skopali okoli 5 m globoko jamo, kjer zabijajo lesene stebre-pilote, ki bodo v zvezi z betonom služili za fundament novi petnadstropni stavbi. Delo z mrzlično naglico napreduje, saj delajo podnevi in ponoči.

Ker niso vsepovsod speljane tračnice, po katerih odvažajo zemljo v jezero, so delavci postavili deske ter s samokolnicami prevažajo gramoz in ostali material. Med tem, ko ena skupina peva, držeč takt, zabija pilote, koplje in nalaga druga, tretja pa odvažja.

Pri zadnjem opraviu je bil komaj dva dni zaposlen 45-letni delavec Jakob Torkar, doma iz Koritnega blizu Bleda. V petek 17. t. m. jutraj je kakor običajno peljal samokolnico, naloženo z zemljo, proti jezeru. Ko je peljal po mokri deski, mu je nenadoma spodrsnilo, pri čemer je izgubil ravnotežje ter padel v kaki trideset metra globok jarek. Nesrečo je povzročila še težka samokolnica, ki ga je z ročico udarila z neznanostjo silo po spodnjem telesu in želodcu. Siromaka o delavci-tovariši spravili iz jarka ter mu nudili prvo pomoč. Kmalu nato je prispel domači okrožni zdravnik, ki je pregledal nesrečnega ter ga odpeljal na njegov dom, kjer je močno bruhal. Po trodnevem trpljenju, ga je rešila danes jutraj smrt iz obupnega stanja. Zapušča ženo, dva otroka in plaka nad bridko izgubo svojega moža.

Delavec Jakob Torkar je bil zelo priljubljen

med tovariši. Poklonili so mu krasen venec na njegovi zadnji poti. Vse živi pod dojmom tragične nesreče ter globoko sočustvuje z ubogo Torkarjevo ženo, ki je tako tragično, kar preko noči izgubila svojega zakonskega druga.

Tovrstna smrtna nesreča je že druga, ki sta se izvršili v času enega meseca. Pogreb blagopokojnega Jakoba Torkarja bo jutri. Naj v miru počiva, preostali naše iskreno sožalje!

Vročekrvna delavska družba

Škofja Loka, 21. oktobra.

Medsebojni spopadi, nemiri in pretepi, ki so poslednja leta v Škofji Loki skoro popolnoma prenehali, so v nedeljskem večeru iznova oživel v spominu meščanov ob avanturi večje skupine delavstva, zaposlenega pri graditvi novega šolskega poslopja.

V gostilni pri Dalmatincu v Škofji Loki je bilo že tekom vse nedelje zelo živahno razpoloženje; prav do večernih ur, ko so se okoli sedmih zvečer zbrali za gostilniško mizo delavci, izvešeni iz južnih dežel naše države. Ob prazenju kozarčkov je kajpak rasla dobra volja pa tudi pogum, ki nemara more ugnati vse, kar mu pride v napotje. Ni trajalo dolgo in že so pričele padati besede in polje zbadljivke na nekega domačina, ki je iznenada dobil močan udarec s steklenico po glavi.

Uvidevajoč opasnost pivskih »bratcev« je napadenec zapustil lokal in je obvestil o dogodku mestnega stražnika, ki je bil takoj pripravljen narediti red. Odhajajoč z Mestnega trga proti predmestju, kjer je gostilna, se je priključila policistu še orožniška patrulja, ker je bilo pričakovati, da se delavstvo dejansko pozivom varnostnega organa upre.

In res! Ze pri ostrem ovinku Nunske ceste ob Thalarjevi trgovini je bila zbrana pivska družba, pripravljena za napad, oborožena s koli, palicami in remelji. Nedvomno, da so se ogrozili vinski bratci hoteli maščevati nad okoličanom, ki je napad prijavil.

Uradni organi kajpak niso slepomišlili in so osemčlansko družbo gladko pozvali k predaji, kar se je po daljšem vrišču in vpitju tudi zgodilo. Ob kopici radovednega občinstva so odvleli aretirance pred mestno hišo, kjer je šele pričel pravi dirndaj. Končno, je le uspelo člane uporne, vinske družbe spraviti na hladno, pod ključ občinskega zapora, odkoder so bili naslednjega dne izpuščeni. Enemu aretirancev je ob splošni zmedu uspelo zbežati, dočim je drugi brezuspešno iskal zatočišča v podstrešju občinske hiše.

Izgleda, da bo uprav za delavstvo potrebno še desetletja kulturno-vzgojnega dela; le tedaj nam je upati, da taki in slinči izgrede, ki so stanu le v kvar in v nečast, polagoma prenehajo.

Poglavje zase pa je alkohol, ki izžema iz bednih ljudi poslednje težko prislužene dinarje in moramo zato ponovno povdarjati princip naj se število gostiln, pivnic in žganjetočev povsod čim najbolj omeji.

Bled

V nedeljo 19. t. m. ob 8. uri zvečer je priredila Splošna in kulturna zveza »Svoboda« z Javornika lep pevski koncert v prostorih hotela Troha na Bledu. G. pevovodja Meninger, ki se že nekaj let bavi s petjem, nam je pod svojo spretno taktirko predvajal bogat pevski spored. Nastopilo je okoli 24 pevcov, ki so v prednašanjju in izgovorjavi še dosti dobri.

Prevzem »Olympika« v našem. Podjetni gosp. Stare si je tekom letošnjega leta zgradil v neposredni bližini jezera lep, krasen hotel »Olympik«, s katerim je Bled pridobil zopet lepo monumentalno stavbo, ki služi v ponos domačinov. Frekvenca tujcev je bila skozi vso sezono zelo velika, saj je imel vedno polno gostov, ki so se počutili kar najudobnejše. Ker leži »Olympik« nedaleč od Zdraviliškega doma, kjer je bila mornariška zdraviliška godba, so imeli letoviščarji na terasi krasne koncertne večere. Pred kratkim pa je prevzela gđ. Angela Plem-

ljeva, restavraterka na Gradu, hotel »Olympik« v najem, katerega bo obdržala do prihodnje sezone.

»Jugoslovanci« dobite za 1 Din v trafiki soboslikarja g. Potočnika v vili Drini, nasproti zobozdravnika dr. Janežiča na Prešernovi cesti.

Carinski oddelek in policijski komisariat ukinjena. V četrtek sta bila na blejski postaji ukinjena carinski oddelek in policijski komisariat, ki sta poslovala preko seziže od meseca aprila. Oddelek je vodil vzorno g. Rejc s podpreglednikom Snojem in Hočvarjem.

Seziže je konec, le tu pa tam zaide na Bleč še kak z morja se vračajoči turist. Zdjaj bi bil čas, da se uredi vprašanje zdraviliških taks.

Asfaltiranje ceste. Asfaltiranje kolodvorske ceste hitro napreduje. Cesta je prekopana zdaj do hotela »Europa«. Pri zaposlitvi se upoštevajo predvsem domačini.

Regulacijski načrt, ki je bil napravljen že pred več meseci, ni zadovoljil Blejce, ker bi bile zasnovane ceste peljale čez številne vrtove in hiše, vsled česar bi se imele iste v do glednem času podreti. Zato so številni občani uložili proti načrtu razumljive ugovore. G. arhitekt Vurnik je načrt vnovič predelal ter lež sedaj v tukajšnji občinski pisarni na vpogled, kjer imajo prizadeti posestniki priliko, da ga prouče v svojem interesu ter stavijo eventualne ugovore.

Ribno pri Bledu

Požar. Nedaleč od Ribnega nad Bohinjsko Bello je na prijaznih prisojnih gričih vas Slanik, obstoječa le z nekaj hiš in gospodarskih poslopj. V petek 17. t. m. ob pol 4. uri popoldne je začelo nenadoma goreti pri posestniku Antonu Klavori v Slanikih št. 4. Ker ni bilo vode, je bilo gašenje docela nemogoče. Zato je pogorela hiša in gospodarsko poslopje skoro do tal. Škoda se ceni približno 120.000 dinarjev, ki pa je le delno krita z zavarovalnico.

Občinski pot, ki pelje iz Bohinjske Bele do Bohinjskega mostu, je v skrajno slabem stanju. Po omenjeni poti vozijo tudi Blejci, zato so se že pritožili pri sresnem načelnistvu. Upamo, da bo pot kmalu popravljena.

Popravilo mostu. Občinski most, ki pelje čez Savo Bohinjsko na Bohinjski Beli na Kupljenik, se v zadnjem času popravja. Prenovile se bodo mostnice in stebri, ki so bile že v zelo slabem trnlemo stanju. Saj je bil pa že tudi skrajni čas, kajti lahko bi se pripetilo, da bi se pod težo količjak težkega tovora most podrl ter s tem povzročil nesrečo.

Golnik

Zdravniška vest. Splošno priljubljeni zdravnik g. Dr. Josip Prodan je te dni ponovno nastopil službeno mesto v zdravilišču na Golniku. Tako pacienti kot gg. zdravniki so njegov prihod toplo pozdravili.

Smrtna nesreča ob premetitvi pošte in telefon na Golniku. Pretekli četrtek so premetili poštni in brzojavni urad iz dosedanjih prostorov na Kolovratu v nove prostore v zavodu samem. Ob tej priliki je brzojavni delavec Ivan Lajovčev, doma iz Ribč pri Kresnicah, ki je imel opravka z napeljavami telefonske žice, prišel po nesreči v stik z električno napeljavno visoke napetosti. Močna električna struja je takoj uničila mlado življenje. Mladenč bi namreč šele v soboto — na dan pogreba — dopolnil 20. leto starosti. Kljub takojšnji zdravniški pomoči ni bilo mogoče rešiti ponesrečenca. Težko prizadetim preostalim iskreno sožalje.

Kamnik

Koroški večer. Kamniški Sokol je priredil v soboto zvečer s sodelovanjem »Liric« Koroški večer, katerega so se udeležili vsi zavedni Kamničani. Prireditelj je otvoril starosta Sokola br. dr. Karba s pozdravnim govorom, s katerim se je v toplih, iskrenih besedah spomnil naših bratov onstran meje, katerih edino upanje in tolažba v teh težkih dneh je složna in močna Jugoslavija. Tehna in učinkovita izvajanja br. staroste so žela burno odobravanje. Srčkano je deklamiral šolska učenka Nardinova, pesem »Koroška zima«. Nato je govoril br. Ferdo Smuc, ki nam je v daljšem govoru lepo opisal geografski položaj in zgodovino naše Koroške, razvoj povojnih dogodkov in potek nesrečnega plebiscita. Sledila je efektivna deklamacija br. F. sa, nakar je »Lira« zapela 2 koroški narodni pesmi. Lepo uspela prireditev je bila zaključena z živo sliko.

Kultura

Schiller, Razbojniki.

Po premijeri v ljubljanski drami.

Ko je Schiller pred stopetdesetimi leti — takrat mu je bilo enaindvajset let — v samozaložbi, ker ni mogel najti založnika, izdal svoje Razbojnike in ga je kritika brez oklevanja proglasila za Shakespearea, ki prihaja nemški drami, in ko je potem z nenavadnim uspehom pred občinstvom in kritiko doživel še krstno predstavo svojega dramatskega prvenca, se mu je pripetilo dvoje majhnih, nerodnih stvari: v kasarni v Stuttgartu, kjer je bil tedaj za regimentskega medicusa, so ga zaprili za štirinajst dni, ker je brez posebnega dovoljenja šel gledat svojo predstavo, in čez nekaj dni ga je pozval k sebi še sam württemberski vojvoda, ga oštel zavoljo pohujšanja, ki ga dela s svojo literaturo, in svojo moralno pridigo zaključil z zgodovinskimi besedami: Ich sage, bei Strafe der Kassation schreibt Er keine Komödien mehr.

Ti dve malenkostni dogodivščini, ki sta tako zgovorno karakteristični za čas in pa za duha, ki je v oficijelni javnosti že od nekdaj obvladoval pojmovanje, iz kakšnih virov da vre umetniško ustvarjanje in kaj da je njega zadnji smisel in namen, ti dve dogodivščini precej jasno obeležujeta tudi družabno in časovno pomembnost Razbojnikov: takrat, pred stopetdesetimi leti, je bila ta drama manifestacija svobodnega, sproščenega mladega rodu proti vsemu, kar je bilo narobe v svetu, v katerega je ta rod prišel, bila je krič žejnih pravice in izpoved vere v njeno zmago nad zlom. Današnji človek se morda zdaj pa zdaj nasmehe

romantiki, ki marsikdaj zaveje iz stvari — toda kdaj je bilo še kje kaj borbe brez romantike? Morda so tudi studenci, iz katerih tragedija vre, malo plitki za sodobne razglede, izguba ljubezni, očeta in doma se nam dandanes morda zdi skoraj malo pretesna motivacija za tragedijo kogarkoli — tako daleč smo že razvajeni v trpljenju in zlu — toda Karl Moor, ta študent, ljubimec, filozof, razbojnik in samozvani revolucionar, ta borec z Bogom, z vsem svetom in s samim seboj, je tako živa, resnična, neposredna osebnost, njegova rast v heroja in padec sta tako blizu borbam, ki jih moramo v življenju dandanes biti sami, da mora delo vključ vsemu ogreti in osvoboditi.

Vprizoritev v naši drami je v režiji prof. Šesta dala trenutke, ki so bili višek vsega, kar smo imeli letos priliko videti. Režiser je sicer delu prizadejal črte, ki mu niso bile prav vse v prid in uspeh. Zlasti zadnji prizori so združili čez sceno z naglico, ki je močno motila in kvečila, življenja so preneusmiljeno padala, podoba Karla Moora pa je tvegala nekaj važnih potez in Amalijo so črte ponizale v rahlo, majhno epizodo. Morda bi bilo bolj smiselno, da bi bila režija v težkodomeljivi konec drame posegla rajši s kako dramaturško korekturo, kakor pa da je iz bojzani pred dolgozevnostjo črtala čez mero. Pa teh prigovorov naj bo dovolj: vprizoritev Razbojnikov se je nekajkrat približala do take scenične, režijske in igralske ubranosti, da je človek v umetnosti našega gledališča spet enkrat zaslužil klice tiste popolnosti in globlin, ki smo jih morda občudovali na hudožestvenikih — žalostno, usodno je samo, da igra tega viška ni zmogla od začetka do konca in da sta ga poleg nekaterih sijajnih skupinskih slik nosila prav za prav samo Skrbinšek in Kralj.

Levar je rastele od scene do scene, njegov

Karl Moor je gotovo eden tistih globoko doživljenjskih, sijajno igranih junakov, s katerimi si je Levar pred gledališčem in občinstvom pridobil svojo odlično veljavo in ime. Zelezničnik se je po nerodnostih prvega prizora polagoma poglobil v Franca in zaživel z njim, v blazneštih prepadih težke vesti in obupa pa je bil premafjen njegov izraz. Gospej Saričevi so Amalijo predalec izžrtali, toda dvakrat, trikrat, kar je prišla na oder, je bila kakor svetel, bel plamen sredi teme. Bratinov stari grof Moor je bil usodno zgrešen. Kraljev Spiegberg je bil umetniški višek večera in Skrbinškov Roller z njim, Cesar je iz Schweizerja napravil ostro izoblikovano, efektivno postavbo, lep Kozinski je bil Jan, vendar pa bi si bil pridobil več veljave v igri, če bi se bil v svojem pripovedovanju izognil recitativnosti. Odlično, krepko je Jerman igral plemiča Hermanna, sijajen je bil Lipahov sluga Daniel, dober komisar in dobi razbojnik so bili Plut, Kaukler, Potokar in Sancier.

Premijera Razbojnikov nam je ponovno pokazala, da je naša drama v resnici zmogla tudi same najgloblje čaravnice, ki se ji pravi umetnost, in da bi bilo treba samo še malo ognja in umetniške poglobitve, da bi na doseženem vrhuncu trajno ostala.

Koncert ge. Novak-Cepičeve

V ponedeljek 20. t. m. je priredila v filharmonski dvorani mezzosopranska ga. Marija Novak-Cepičeva koncert, na katerem je izvajala izključno jugoslovanske samospeve s spremljevanjem klavirja. Pri klavirju je bil Marjan Lipovšek, ki ni imel baš najlažjega opravka, ker se mi zdi, da gospa pevala še ni bila za javni nastop s tem sporedom dovolj pripravljena. Zlasti v

ritmu je bila pri hitrih tempih nesigurna, na mestih pa tudi intonacija ni bila vzorna. Drugače pa razpolaga ga. Novakova z zelo prikljupljivim organom, ki ji odgovarja enako dobro v forte in v pianu in ki mu manjka le še kako leto stroge šole. S solanjem bi se dala odpraviti tudi ona monotonost oz. neživost, ki sem jo opazil zlasti pri podajanju Stritofovih priredb narodnih pesmi iz Vrazove zapuščine. Stritofove priredbe teh pesmi so najboljše te vrste. Narodnemu napetu je avtor podložil perfektno izpeljano klavirsko spremljavo. Ostal je v slogu napetov, vendar je klavirski stavek umetnina zase, vseskozi pestra — priprosta, a originalna. Prav težko pričakujem objave teh priredb in opozarjam nanje že zdaj. Poleg Stritofovih so bile na sporedu prav težke Lajovčeve, Škerjančeve, Gotovčeve, Grgošičeve, Konjovičeve, Manojlovičeve, Milojčičeve, Ružičeve in moje pesmi ter prleška »Dere sen jas mali bijac« v moji priredbi. Mogoče je počasen tempo večine teh samospevov škodoval pestrosti sporeda. Koncert je bil zelo pičlo obiskan, moralni uspeh pevke pa lep. Najavljena uvodna beseda je izostala. Slavko Osterc.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

DRAMA

Sreda 22. okt.: Razbojniki. Red C. Četrtek 23. okt.: »Pravljica o rajski ptici«. — Red B.

OPERA

Sreda 22. okt.: Zaprti. Četrtek 23. okt.: »Vesela vojna«. Red E.

NARODNO GLEDALIŠČE V MARIBORU

Sreda, 22. oktobra: Zaprti. Četrtek, 23. oktobra ob 20. uri: »Sen kresne noči« ab. C Kuponi.

Dnevne vesti

— Zahvale Nj. Vel. kraljice Marije. Ob priliki veslovaškega kongresa so udeleženci posetili tudi Beograd in Bolnico zdravnic na Dedinju. Tada je predsednica društva žen zdravnic poslala v imenu udeležencev udanostne pozdrave kraljici Mariji, ki je pokroviteljica bolnice na Dedinju. Maršal dvora je zdaj poslal društvu zahvalo Nj. Vel. kraljice za to brzojavko. Ravno tako je sprejela Zveza jugoslovanskih ženskih društev zahvalo kraljice za poslano pozdravno in udanostne brzojavke s kongresa v Zagrebu.

— Spomenik kralju Petru v Šibeniku. Na zadnji občinski seji so v Šibeniku sklenili, da postavijo kralju Petru Osvoboditelju spomenik, katerega bodo odkrili ob priliki 10letnice osvobodjenja Šibenika. Sklenili so tudi imenovati eno ulico po Vladimirju Gortanu, eno pa 26. septembra 1930.

— Seja Glavnega odbora UJU v Beogradu. K našemu zadnjemu poročilu dodajemo, da so se imenovane seje Glavnega odbora UJU v Beogradu od zastopstva poverjenstva UJU-Ljubljana udeležili poverjenik Andrej Skulj, strok. tajnik Josip Kobal, urednik Ivan Dimnik iz Ljubljane, podpredsednik Anton Hren iz Maribora in Dušan Šestan iz Ptuja, vsi člani glavnega odbora, ter v toliko izpolnjujemo naše poročilo.

— Podaljšani rok za vpis v gozdarsko šolo. Kraljevska banska uprava Dravske banovine objavlja: Nižja gozdarska šola v Mariboru se ne bo otvorila, kakor je bilo prvotno razglašeno v Mstih, dne 3. novembra t. l. V skladu tega se tudi podaljša rok za vlaganje prošnje do 5. novembra 1930. Razglašeni pogoji ostanejo nespremenjeni. Prošnje je nasloviti na gozdarski odsek kr. banske uprave (na ravnanstvo mariborske nižje gozdarske šole) v Ljubljani.

— Simfonični koncerti v Ljubljani. Naše vsakoletne koncertne sezone živo pogrešajo rednih velikih simfoničnih koncertov, na katerih naj bi se izvajala dela svetovne literature. Zato je gledališka uprava sklenila, da priredi v letošnji koncertni sezoni štiri simfonične koncerte. Orkester pri teh koncertih bodo tvorili člani opernega orkestra in pa člani orkestralnega društva Glasbene Matice, ki bodo sodelovali iz prijaznosti pri vseh štirih koncertih. Prvi koncert se vrši 7. novembra in ga bo dirigiral operni ravnatelj g. Mirko Polič, drugi koncert pa je dočlen za 17. december. Dirigiral ga bo skladatelj L. M. Štirjanc. Vse podrobnosti glede programa in drugega objavimo pravočasno.

Najtrpežnejša

In najbolj higijenična je aluminijasta kuhinjska posoda, katero dobiš najceneje in v največji izbiri pri tvrdki s železino 103

STANKO FLORJANČIČ
LJUBLJANA SV. PETRA CESTA 35.

— Prenosne hišice za koloniste. Ministrstvo za socialno politiko bo v dogovoru s poljedeljskim ministrstvom na račun reparacij nabavilo okrog 4000 prenosnih hišic, ki se bodo razdelile med koloniste ob kolonizaciji južnih krajev. Kolonizacija se prične deloma že letos, po največ pa drugo leto. Obstoja načrt, da se kolonizira 5000 rodbin okrog struge Ohrida, Radovića, Kočanov in Carevega sela. Za izvršitev te kolonizacije so končane že vse priprave. Kolonizacija se izvede v celoti v nekaj letih.

— Izkop italijanskih vojakov v Sarajevu. V Sarajevu so na tamonjem pokopališču izkopali 74 Italijanov, ki so tam umrli kot vojni ujetniki. Pokopali jih bodo v skupni grob v Beogradu.

— Trojčke je rodila. 35letna viničarka Marija Borovnik iz Vrhovega dola je te dni rodila trojčke, in sicer dva dečka in dekle. Dečka sta kmalu po porodu umrla, deklica je pa ostala pri življenju.

— Živinska kuga v okolici Karlovca. Iz Karlovca poročajo, da se je pojavila v okolici živalska kuga. Srežki veterinar je razdelil že veliko količino cepiva med kmete, da se nevarna bolezen čim prej zatne.

— Samomor starec. V Subotici se je ustrelil zelo bogat trgovec z vinom, 82 let stari Jakob Künstler. Zadnja leta je izgubil vse svoje premoženje in je živel v veliki bedi.

— Samomor Slovence v Splitu. Finančni uradnik Srečko Podrek iz Gornje vasi v Dravski banovini se je v nedeljo v Splitu ustrelil s svojim službenim samokresom. Bil je na mestu mrtve. Vzrok njegovega obupnega dejanja je neznan.

— Trčenje avtomobila in lokomotive. V Osljeku se je pripetila prav čudna nesreča. Pred dnevi so se peljali trije lovci z lova v avtomobilu. Sofer je opazil pred prelazom, da so tovornice spuščene in je zmanjšal brzino, toda ljub temu se je avto zaletel v zatvornice in jih podrl. Istotako je pridrvela lokomotiva in zadela v avto ter ga vlekla kakih 90 m za seboj. Trije potniki so pri tem padli iz avta, toda ni se jim pripetilo nič hudega. Žrtev nesreče je bil avtomobil, ki je popolnoma razbit, in lovski pes, ki je prišel pod kolesa lokomotive.

— Pater, ki je poročeval mladoletnike. Sodišče v Čačku je dalo po preiskavi zapreti pater Pahomija Plavojevića iz samostana Studenice. Prišli so mu na sled, da je poročeval mladoletne pare. Prav spretno je potvrdil starost neveste ali ženina v knjigah. Prišli so mu pa

na sled, ko je neko nedeljo prešel v cerkvi tatu, ki mu je ukradel iz kovčega denar. Zato ga je orožnik ovadil in ob tej priliki je prišlo tudi na dan, da je blagoslavljal v zakon pare, ki bi jih zaradi mladosti ne smel.

— Atentat z vitriolom. V Radvanovcih pri Subotici je izvršila vdova Marija Černe atentat z vitriolom na svojega ljubčka 60 let starega Ivana Somogija, ki jo je zapustil in se vrnil k svoji pravi ženi. Somogi je doblil težke poškodbe po obrazu in je oslepel.

— Po 13 letih pred sodiščem. V Novem Sadu se je vršila te dni zanimiva razprava. Pred sodnike je prišel čevljar Steva Colić, ki je pred 13 leti umoril svojega tasta Stevana Plavnik. Plavnik je zagrozil Coliću s smrtjo, če mu ne bo pomagal pri nekem roparskem napadu. Zaradi tega sta se sprla in Plavnik je ustrelil na čevljarja pa ga ni zadela. Čevljar se je tedaj vrgel na njega in ga zadavil. Nato se je sam javal oblasti.

— Mlada pustolovka. V nedeljo je pobegnula iz nekega internata v Osijeku 18letna Stefica Horvat, hčerka nekega gostilničarja iz Miholjca. Mlada in temperamentna gojenka je večkrat pravila tovariščam, da bo k gledališču ali k filmu. Dozdeva se, da je pobegnula v Zagreb, kjer se nadeja največ pustolovčin.

Specijalist za ušesa, nos in grlo

dr. Janko Hafner
zopet redno ordinira

— Vreme. Barometer se še vedno ne more ustaliti. Zjutraj je kazal v Ljubljani 760.8. Relativna vlaga je bila večeraj največja v Zagrebu (98%), najmanjša pa v Mostarju (64%), v Ljubljani je bila 88%, v Mariboru pa 65%. V večini krajev je bilo vetrovno. Oblačnost je bila v Ljubljani 10, v Mariboru 9; jasno je bilo samo v Mostarju in Beogradu. Deževalo je v Ljubljani, Splitu in na Visu. Največ padavin je bilo v Splitu (11 mm). Najvišja temperatura je bila v Ljubljani 13.2, najnižja pa 11.8.

Ljubljana

Sreda, dne 22. oktobra 1930. Kordula. Pravoslavni: dne 9. oktobra 1930. Zorislav.

Nočno službo imajo lekarnar Bahovec na Kongresnem trgu, Ustari na Sv. Petra cesti in Hočevar v Šiški.

— Polkovnik g. Švabić se je poslovil od Ljubljane. V ponedeljek je polkovnik Švabić naredil več obiskov, popoldne si je pa ogledal v spremstvu g. dr. Rapeta grad in okolico. Ogledal si je tudi po njem imenovno Švabićevo ulico. Večera zjutraj se je pa odpeljal v Beograd. Na kolodvoru so se od njega poslovili njegovi prijatelji in funkcionarji Aerokluba. Po tajniku Aerokluba je g. polkovnik prošil za objavo sledeče zahvale: »Beli Ljubljani! Ko odhajam od vas, odnašam že drugič najprijetnejše vtise in se zato najprisrčneje zahvalim vsem, ki so pripomogli k slavi in prosim belo Ljubljano, naj bo prepričana, da sem vedno pripravljen ji žrtvovati vse svoje moči do groba.«

— Družabni večer Trgovskega društva »Merkur« v Ljubljani bo jutri v sredo dne 22. oktobra 1930. ob pol 9. uri zvečer v prostorih restavracije »Zvezdica«. V nadaljevanju lani začete cikla »Ljudska univerza za trgovske in obrtniške kroge« pride na vrsto predavanje o zanimivem predmetu: »Umetnost in naša Narodna galerija«. O tem predmetu predava upravnik »Narodne galerije« gospod Ivan Zorman. Gospod Ivan Zorman slovi kot odličen strokovnjak na tem polju in bo večer, ko on predava, brezdvomno jako poučen in zanimiv. Po končanem predavanju igra godba. Gostje so dobrodošli. Vstop je brezplačen.

— Bukova drva, trboveljski premog in koks pri: t. »Kurič«, Dunajska 33, tel. 8484 (na Balkanu). 199

Najmodernejši vzorec

ZAVES IN PERILA

namiznih in kuhinjskih garnitur veče najfineje in najceneje

Matek & Mikeš, Ljubljana
Dalmatinova ulica števil. 13 628

— Koncerti v novembru. V mesecu novembru se bodo vršili naslednji koncerti: V ponedeljek 8. novembra nastopi prvikat na javnem samostojnem koncertu baritonist g. Mirko Pugelj, ki je dokončal pevske študije v Parizu in izvaja na svojem ljubljanskem koncertu izključno le francoski program. Vse točke bo pel v originalnem jeziku. V petek 7. novembra bo prvi simfonični koncert letošnje sezone pod taktirko opernega ravnatelja g. Mirko Poliča. Operni orkester in orkester orkestralnega društva Glasbene Matice bosta izvajala Glazunov violinski koncert, violin solo g. Karlo Rupel, dalje 5 Mahlerjevih otroških mrtvaških pesmi za en glas s spremljevanjem orkestra. Poje operna pevka ga. Thierry-Kavčnikova. 3. točka pa bo Čajkovskega IV-simfonija. V torek 11. novembra pa koncertira brez dvoma eden najboljših ko-

mornih kvartetov srednje Evrope: Komorni kvartet iz Dresdena, ki je v lanskem sezoni naravnost navdušil poslušalce. V ponedeljek 17. novembra pa bo koncert pevskega kvarteta Glasbene Matice (Pelán, Završan ml., Završan starejši in Skalar. Na tem koncertu se bo igralo 40letno pevsko udejstvovanje baritonista in prvega basista g. Janeza Završana, ki je znan in priljubljen v vsem slovenskem svetu. To naznanilo naj velja kot prednaznanilo.

Zobni atelje BEVC JOŠKO

Ljubljana, Gosposvetska 4/I.
(nasproti »Kneza«)

redno sprejema vsak dan od
9. do 12.30 in od 2. do 17.30.
Na željo izven navedenih ur.
V torkih in petkih do 19.30
(t. j. 1/2. ure).

Tel. 32-96, loko in interurb.

641

Maribor

m Proračun mestne občine za l. 1931. V smislu § 69 občinskega reda za mesto Maribor se javno naznanja, da so proračuni o dohodkih in stroških za leto 1931., in sicer mestnega zaklada, gradbenega zaklada, mestnih podjetij ter tujih, v upravi mestne občine se nahajajočih zakladov sestavljeni in da bodo razgrnjeni v mestnem knjigovodstvu 14 dni, in sicer od 21. oktobra do vsehvi 8. novembra 1930. javno občanom na vpogled.

m Ljudska univerza. Ker je g. predavatelj zadržan, v petek 24. t. m. ne bo predavanja »Spomini na koroški plebiscit«. Prihodnje predavanje bo v ponedeljek 27. oktobra. Nadaljeval se bo ciklus »Otrok in rodbina«. Predaval bo g. prof. Šilih o vzgoji otroka v predšolski dobi.

m Poroke. V zadnjem času so se v Mariboru poročili: Josip Kadmas, monter, in gđ. Terezija Florjančičeva, zasebnica; Franjo Bernot, poštni uradnik, in gđ. Zofija Majerjeva, poštna uradnica; Jernej Rebernak, šofer, in gđ. Cecilija Kumejeva, šivilja; Anton Vogrin, tkalec, in gđ. Marija Gošnjakova, tkalka; Makso Samec, carinski posrednik in gđ. Marijana Reherjeva, uradnica; dr. Jos. Novak, odvetnik, in gđ. Anica Brudermanova, veleposestnica; Franc Matežič, mizar, in gđ. Režika Škarbotova; Alojz Seliskar, klepar, in gđ. Amalija Plojeva, zasebnica; Roman Blažič, tovarniški delavec in gđ. Marija Kančevičeva, tkalka; Konrad Kraut, sluga, in gđ. Poldi Habbjaničeva, kuharica; Josip Rustja, mizar, in gđ. Pavla Božeglavova, šivilja; Ivan Vošinek, ključavničar, in gđ. Marija Terglavčnikova; Klement Zic, krojač, in Rezi Vivatova, šivilja; Blaž Kranjc, čevljar, in gđ. Justina Gregorčeva, tkalka; Leopold Rat, delavec, in gđ. Roza Essigova, delavka; Edvard Kranjc, železničar, in gđ. Angela Horvatova; Josip Leskovar, odv. koncipijent, in gđ. Erika Jutračeva, zasebnica, ter Alfred Bernhard, dipl. stavbeni tehnik, in gđ. Leljica Misovičeva, zasebna uradnica.

m Vino. V nedeljo je zidar Franc H. toliko časa popival, da so ga vrgli iz gostilne. Kod je hodil potem, ni vedel, v ponedeljek zjutraj pa ga je našel nek urar v Melju na svojem dvorišču in ker je mislil, da je vlomilec, je bilo precej razburjanja, ki pa se je kmalu razblinilo v nič.

m Novi kandelabri. Mestno električno podjetje postavlja na pasaži na Aleksandrovi cesti med Prešernovo ulico in Trgom svobode kandelabre za novo razsvetljavo, ki je bila že nujno potrebna.

m Nova telefonska zveza Maribora z inozemstvom. Včeraj so otvorili promet na progi Maribor-Passau v Nemčiji. Prstobina za naveden triminuten pogovor znaša 52-68 Din, ponči pa 31-68 Din.

m Prekomejni osebni promet v St. Ilju. Železniška direkcija je dovolila, da smejo prebivalci severno od Maribora tudi v St. Ilju vstopati v vlake, ki so namenjeni v Avstrijo, preskrbeti pa si morajo poprej posebno dovoljenje obmejne komisarijata. Doslej so morali namreč hoditi tudi iz St. Ilja v Maribor, ako so hoteli v Avstrijo.

m Odaja cestnih del. Gradnja ceste Sv. Peter-Ložane, tretji del, bo dne 5. novembra oddal potom pismene licita je mariborski cestni odbor, Koroška cesta 26.

m Vino ali strup? V ponedeljek je stražnik našel v Gosposki ulici onesvečenega pekoveškega pomočnika, znanega Franca C. Po zunanjem videzu je bil pijan, ker pa je obstajal sum, da se je lahko tudi zastrupil, je bil oddan v bolnico. C. je že večkrat poizkusil izvršiti samomor.

m Prepovedano zborovanje. Za četrtek 23. t. m. napovedano zborovanje splošne delav. zveze »Jugoslavije« je policijska oblast prepovedala in se ne bo vršilo.

m Divjačina in ribe. Na novi stojnici SLD na Glavnem trgu se prodajajo fazani po 30 do 35 Din, zajci pa po 38 Din eden, krapi po 22, štuhe po 20 do 25 in suli po 20 Din kg.

m Ogenj. V ponedeljek popoldne so se pri starinarju Arbeiterju v Dravski ulici vnele cunjne in bombaževina. Pozvani gasilci so ogenj kmalu pogasili in je škoda le neznatna.

m Trpinčenje živali. Ker je pretepal konje, je bil v ponedeljek na Glavnem trgu ustavljen 34letni hlapec Franc Stanjko. Ko ga je stražnik prijel, je povrhu še povedal napačno ime, tako da si je prislužil dve kazni.

m Zopet napad. V nedeljo so fantje v Voseku pri Sv. Marjeti ob Pesnici napadli 18letnega posestniškega sina in ga težje ranili na glavi in hrbtu. Ker se je ranjenčevo stanje poslabšalo, so ga v ponedeljek prepeljali v tukajšjo bolnico.

m Nezgoda. Nožarski polirski mojster Ivan Kuntič, zaposlen v delavnici nožarja Tomažiča v Magdalenski ulici 13, si je v ponedeljek po nesreči prerezal kožo in žile na zapetu leve roke. Po prvi pomoči rešilne postaje je bil oddan v bolnico.

m Tatvina svetiljke. Josipu Veršiču, slugi tovarne Reich na Teznu, je neznanec v ponedeljek zvečer pred glavno pošto ukradel s kolesa 350 Din vredno svetiljko.

m Beg umobolnega delavca. Pred dnevi so poslali v mariborsko bolnico 38letnega delavca Stefana Reinerja, ker se je omračil um. Iz Maribora so Reinerja odpeljali, da ga oddajo v umobolnico na Studencu pri Devici Mariji v Polju v bližini Ljubljane. Med potjo pa je pobegnil in se vrnil v Maribor, kjer so ga včeraj spet prišli in v spremstvu odposlali v Ljubljano.

Gelje

* Za Koroško. Ženska podružnica CMD bo po nalogu glavnega vodstva in v sporazumu s koroškim odborom v prihodnjih dneh izvedla po Celju zbirko, ki je namenjena v kulturno pomoč slovenski koroški manjšini. Naše žene in dekleta, ki se bodo temu požrtvovalnemu delu posvetile, naj bodo v vsaki hiši dobrodošle!

* Združeni celjski moški zbori nastopijo prihodnjo nedeljo 26. t. m. pri proslavi češkoslovaškega narodnega praznika. Za ta nastop imajo skupno pevsko vajo v sredo 22. t. m. ter v petek 24. t. m., vsakokrat ob 20. uri v prvem nadstropju »Narodnega doma«. Pridite vsi in točno!

* Iz srednješolske službe. Profesor verouka na gimnaziji v Murski Soboti g. Alojzij Pavlič je premeščen na celjsko gimnazijo. Strokovna učiteljska gđ. Marjeta Brandsteter, doslej na dekliški meščanski šoli v Celju, je premeščena na meščansko šolo v Trbovljah.

* Smrtna kosa. V ponedeljek 20. t. m. je v visoki starosti 87 let umrl g. Jan Petrák, oče učitelja na okoliški šoli g. Iva Petráka. Pokopali ga bodo danes ob 15. uri v Sv. Petru v Savinjski dolini.

* Tradicionalni Uršin sejm v Celju, ki se je včeraj vršil, je kaj slabo uspel. Blaga je bilo dosti, kupcev je bilo malo, pa še tisti, ki so prišli, so stiskali denar v žepu. Vmes pa je deževalo.

* Borza dela v Celju potrebuje 4 konjske hlapce, 3 hlapce za gov. živino, 1 pastirja, 1 sadjarja, 2 hiš. hlapca, 5 polj. delavcev, 6 rudarjev kopačev, 1 pečarja, 1 lončarja, 2 kolarija, 2 sodarja, 8 čevljarjev, 2 krojača, 1 peka, 1 prodajalca slaščic, 1 strojnika, 7 vajencev, 50 rudarjev za Francijo, 19 kmet. dekel, 2 kmet. gospodinj, 1 polj. delavko, 1 pletilko, 2 šivilji perila, 2 natakarici, 1 gost. kuharico, 1 kuh. služkinjo, 3 navadne delavke, 2 kuharici, 14 služkinj, 2 varuški, 4 vajenke.

* Zanimivo planinsko predavanje. V ponedeljek 4. novembra bo na meščanski šoli ob skioptičnih slikah predaval v Celju že priljubljen g. Koranek o »Korošci v snegu«.

* Delovni trg. V času od 12. do 18. oktobra je pri celjski borzi dela iskalo dela 507, dela je bilo za 51, dobilo je dela 22, brisanih je bilo iz evidence 8, koncem tedna pa je ostalo v evidenci 477 oseb.

Guštanj

Nasi gasilci. Časi so se spremenili in vrli guštanski gasilci so pogasili tudi vroče politične strasti v svojih dobrih srcih. Sedaj služi društvo res le dobrodelnim namenom. Zadnja leta lahko kaže lep napredek; nabavilo si je motorno brizgalno, ki izborno deluje. Prevaža se na nalašč zato prirejenem avtu, ki si ga je društvo nabavilo iz prispevkov društvu naklonjenih prebivalcev. Poleg motorne ima društvo še dve zelo dobri brizgalni na ročni pogon; dobro uvezbanemu društvenemu rešilnemu oddelku, je na razpolago rešilni avto, ki si ga je nabavil krajevni odbor Rdečega križa v Guštanju. Izvršujočih članov ima gasilsko društvo 120 in se po številu članov in glede uvezbanosti gotovo lahko prišteva med najboljša podeželska gasilska društva v naši banovini. Društvo je letos dobilo nov odbor. Brez vsake nacionalne propagande je bilo vsled nad, ki jih članstvo stavi v večjo sposobnost in večji ugled novih odbornikov, izvoljeno vodstvo narodnozavednih slovenskih gasilcev, med katerimi je dr. Erath, okrajni zdravnik, načelnik, Anton Konečnik, poveljnik in Karl Bevc, trgovec, tajnik.

Ob deseti obletnici plebiscita so nas »Korošci« s svojimi kresovi spomnili dveh junakov, ki sta v svoji žareči ljubezni za svojo drago Jugoslavijo dala svoje mlado življenje in sta pokopana na tukajšnjem pokopališču. Sta to Ličanin Lapundžić in Savinčan Ermenc. Lepundžić je bil v bližini Guštanja vjet. Zaprli so ga v občinski zapor in ga hodili dan za dnevom kot Srba gledati in izizzvati. Končno pa ga je neki, s koroškonemsko kulturo prepojeni domačin, Volkswhevec, v ječi — ustrelil. Ni izključeno, da je tudi ta podivjani morilec sedaj v Celovcu manifestiral, da bi prišla Mežiška dolina za njim, ker si on ne upa k njej radi kosmate svoje vesti. Gora k zločesti miški!

Lukežev sejm. 19. t. m. je bil holje obiskan tako po prodajalcih, kakor po kupovalcih kot pred poldrugim mesecem letni sejm.

Bitka med orožniki in napadalci na ljubljansko gl. carinarnico

Spopad se je vršil v Kokrski dolini - Dva orožnika sta bila težko ranjena in prepeljena v Ljubljano
Eden razbojnik ubit - Dva ubežala - Nad 150 orožnikov in stražnikov zasleduje oba druga razbojnika

Ljubljana, 21. oktobra.

Bilo je približno 15 minut po polnoči, ko je varnostna stražnica v Zgornji Šiški, ki zlasti motri ob glavni Celovski cesti kretanje vseh vozil, osobito avtomobilov, kratko sporočila glavni telefonski centrali na policijski upravi, da je pravkar mimo z največjo brzino pasiral avto kranjskega gasilnega in reševalnega društva. Stražnica je vprašala, ali je kaj upravi znanega, da so ubili one zloglasne tri razbojnike, ki so v petek napadli glavno carinarnico ter ubili blagajnika Gvozdena Pantelića.

Po Zgornji Šiški se je tudi kmalu raznesla govorica: »Na avstrijski meji so prišli razbojniki!«

Glavna policijska uprava je nato telefonično vprašala najprej reševalno postajo, koga so pripeljali v bolnico. Ta je odgovorila negativno, ker ni bil na Gorenjskem ljubljanski rešilni avto. Sprva tudi v bolnici niso ničesar vedeli. Stvar pa se je kmalu pojasnila.

Kranjski rešilni avto je namreč ob 0-30 pripeljal v Ljubljano

dva težko ranjena orožnika

ki sta res imela opravka s tremi razbojniki. Avto je hotel ranjenca najprej oddati v garnizijsko bolnico, kjer pa so odvrnili, da ju ne morejo sprejeti, ker nimajo potrebnih stvari za nujno operacijo. Nato je avto odvedel oba ranjenca v javno bolnico, kjer so ju ob 0-30 uri ponoči sprejeli in odnesli na kirurški oddelki.

Primarij kirurškega oddelka dr. Blumauer je takoj z največjo spretnostjo izvršil vse nujne potrebne operacije, v prvi vrsti pri enem orožniku, ki je bil najtežje ranjen v trebuh. Bil je to orožniški kaplar Fran Šnuderl, ki je bil v boju z razbojniki zadet od 8 mm krogel v trebuh in sicer od popka tri prste na levo. Krogla mu je bila običajna zadaja. Primarij dr. Blumauerju se je operacija posrečila ter je tudi izvlekel kroglo ven. Drugi orožnik, kaplar Ivan Meglič je bil težko ranjen v desno stegno. Krogla mu je šla skozi stegno. Oba ranjenca so potem položili na posteljo v I. nadstropju kirurškega oddelka.

Mobilizacija detektivskega aparata, stražnikov in orožnikov

Upravnik policijske uprave dr. Guštin, ki je sam vodil vso preiskavo ter dajal vsa navodila, kako je treba postopati pri zasledovanju morilcev, je kmalu nato prejel še točnejša poročila o poteku borbe dveh orožnikov s tremi banditi. Ogorčena borba se je vodila na mostu, ki pelje čez Kokro v Podlogu nižje popularne gostilne pri »Kanonirju«. Kraj je od vasi Kokre oddaljen približno pol ure v smeri proti Jezerskemu.

Upravnik dr. Guštin je takoj odredil, da so odšli na lice mesta organi kriminalnega oddelka z okrajnim nadzornikom g. Franom Zajdelo na čelu. Alarmirani so bili vsi detektiv in kmalu okoli 2-30 je odpravil proti Jezerskemu policijski avtomobil s pol. komisarjem Kossom, ki je vodil avto. S tem avtom so se odpeljali poleg g. Zajdele še detektiv Turin, Hauptman, Lavrič, fotograf Repše in Podobnik s svojim policijskim psom. Bili so že ob zgodnjih jutranjih urah na kraju, kjer se je prejšnjo noč vršila bitka med orožniki in razbojniki.

Policijski upravnik je takoj o dogodku obvestil tudi bansko upravo. Kmalu po 3. uri zjutraj pa je bilo obveščeno tudi

notranje ministrstvo v Beogradu

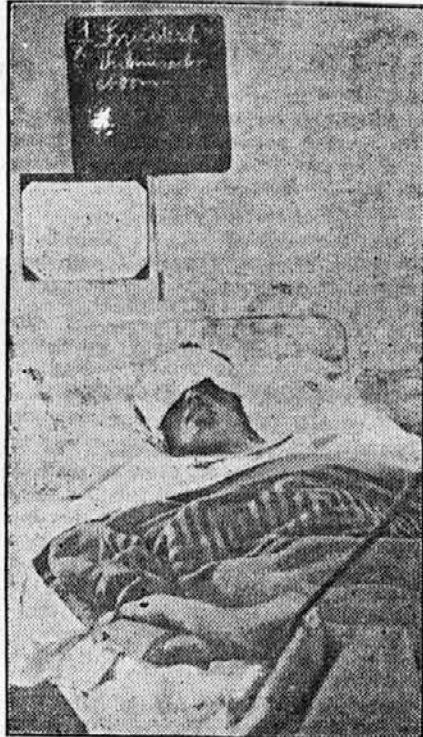
kjer so sploh z največjim zanimanjem sledili poteku preiskave ter je bilo poročilo, da so razbojnikom na sledu, odnosno da je eden ubit, sprejeto z zadovoljstvom na znanje.

Policijska uprava je hkratu odredila, da je treba v svrhe preganjanja še ostalih dveh razbojnikov mobilizirati močnejši oddelki varnostne straže. Bilo je v službo poklicanih 26 stražnikov, ki so se vsi oborožili s karabinkami. Tudi ljubljansko orožniško poveljstvo je odredilo, da se odpelje na Jezersko 22 orožnikov iz orožniške šole.

Mestni župan dr. Dinko Puc je bil še ponoči telefonično naprošen, da naj blagovoli dati na razpolago dva mestna avtobusa v svrhu prevoza stražnikov in orožnikov. G. župan je radevolje ugodil tej prošnji ter odredil, da sta bila pripravljena dva avtobusa.

Z obema avtobusoma se je nato že ob 3. zjutraj odpeljalo na Jezersko 48 oboroženih stražnikov in orožnikov pod poveljstvom komandanta Bedenka odnosno kapetana Milana Mešterovića. Dopoldne pa sta še dva gasilska avtomobila odpeljala na Jezersko še nekatere orožnike in orožniške oficirje.

Hkratu je bilo orožništvo alarmirano iz vseh najbližnjih orožniških postaj v okolici Kranja in daljnje Gorenjske. Davi je bila na Jezerskem zbrana okoli 150 mož močna četa, ki je začela takoj s preganjanjem in zasledovanjem obeh razbojnikov.

Nevarno ranjeni Fran Šnuderl

Celovška žandarmerija naprošena za pomoč

Upravnik policije dr. Guštin se je tudi takoj obrnil na celovško glavno žandarmerijsko komando, odnosno politično oblast, da dovoli našim varnostnim organom brez vsakih večjih formalnosti prekoračenje meje v slučaju, da bi bili naši organi primorani pri zasledovanju živega razbojnika preiti državno mejo. Hkratu pa so bile avstrijske oblasti naprošene, da tudi one ukrenejo vse primerne korake, da vlove roparja. Avstrijsko orožništvo je tudi res že dopoldne zasedlo vse važne mejne točke ter jih zastražilo. Popoldne je bila tudi avstrijska straža ojačena.

Dva naša odlična orožnika

Orožniška postaja na Jezerskem je kot obmejna postaja razmeroma močna. Poleti zaradi sezone dobi tudi ojačenje. Postaji poveljuje orožniški narednik Josip Krainer. Dodeljen mu je 9 orožnikov. Tej postaji sta bila pridružena tudi orožniška kaplara Ivan Meglič in Fran Šnuderl.

Orožniški kaplar Ivan Meglič je simpatičen, agilen orožnik. V službi je že nad 5 let. Njegova matična stanica je Lož na Notranjskem. Med tamošnjim prebivalstvom je splošno priljubljen zaradi svojega koncilijantnega nastopa. Že dve leti pa je bil v poletni sezoni pridružen orožniški postaji na Jezerskem, tako lani, kakor letos.

»Veselim se me, da bom mogel v petek odpotovati nazaj v Lož, kjer me čaka moja zaročenka,« je pripomnil danes v bolnici našemu uredniku, »toda dolžnost je prva,« je junaško nadaljeval. Leži mirno na postelji, toda v nogi čuti hude bolečine. Popoldne je bil rentgeniziran, kajti ni izključeno, da mu je krogla nadrobila kost.

Orožniški kaplar Fran Šnuderl je že pet let na Jezerskem. Kakor ga sam poveljnik, kapetan Kovinčič opisuje, je Šnuderl eden najboljših in najodličnejših naših mladih orožnikov. Je zelo ambiciozen in strogo discipliniran. Snoči je še prepeval, ko je odhajal v službo.

Orožnik Fran Šnuderl je star 30 let, rojen v St. Janžu na Dravskem polju.

Oba orožnika sta si bila dobra tovariša ter sta bila neprestano v službi že od četrtka. V četrtka sta namreč bila v normalni službi do petka zvečer. Čim je obmejni orožniška postaja na Jezerskem prejela telefonsko obvestilo o drznem roparskem umoru blagajnika ljubljanske carinarnice, sta takoj nastopila službo ter vztrajala v naporni službi do usodnega trenutka.

Kako sta orožnika naletela na tolovaje

Naš urednik je danes dopoldne posetil na kirurškem oddelku oba težko ranjena orožnika. Ležita v I. nadstropju v moškem oddelku v veliki sobi. Na levi strani v bližini vrat leži Fran Šnuderl. Junaško prenaša bolečine. Govori težko in naravno, da ga človek ne more nadlegovati. Na desni bolj daleč leži njegov tovariš Ivan Meglič. Lep, mlad dečko, poln življenja.

»Dovolite mi, g. Meglič, podati nekaj podrobnih informacij, kako je bilo tam v Podlogu?«

»Saj vas poznam, gospod. Tudi vašega brata v Starem trgu. Dolgo let sem bil v Ložu. Veselil sem se veselega svidenja, toda prišlo je drugače. Znate, veselil me, da se naš komandant tako topla zanima za naju ter je naju že zgodaj zjutraj posetil.«

Ranjeni Ivan Meglič

Oba ranjena orožnika je namreč davi posetil komandant 8. žandarmerijskega polka polkovnik Paroko Gjorgje.

»Povejte mi, kako je bilo?«

»V službi sva bila že od četrtka,« je začel kaplar Meglič. »V petek zvečer sva dobila z Jezerskega v Spodnjo Kokro, kjer sva bila službeno, telefonsko obvestilo, da morava neprestano patrolirati in stražiti. Odrejena je bila stroga kontrola vseh tujcev. Dobila sva tudi natančen opis vseh treh morilcev. Povelje se je tudi glasilo, da ne sme nikdo pasirati meje brez legitimiranja.«

Snoči sva odšla okoli 7-30 s Spodnjega Jezerskega proti Kokri. Potoma sva se kot prijatelja in tovariša pomenkovala.

Zla slutnja

Moj prijatelj Šnuderl mi je pripomnil:

»Kako bi bilo lepo, če nama bi Bog dal srečo, da bi dobila te razbojnike...«

Pomolčal je nekoliko. A jaz sem mu pripomnil:

»Dal Bog! Lepo bi bilo? Kaj bi storila?«

»Znaš, prijatelj! Nocoj sem imel, ko sem kratko zadremal, zelo težke sanje. Sanjalo se mi je, da sva jih dobila, a jaz sem bil ustreljen... Pa dobro bi bilo, če jih midva ujameva...«

Okoli 8. sva prišla do Podloga. Šla sva mimo gostilne pri »Kanonirju«, kjer je bilo več gozdnih delavcev. Korakala sva dalje proti mostu, ki vodi čez Kokro. Vladovala je gosta megla, tako da se ni skoro videlo niti pedenj daleč pred sabo. Na mostu naenkrat zagledava tri temne postavbe. Obstala sva. Moj tovariš Šnuderl je glasno pozval neznance:

»Stoj! Kdo je?«

Ni bilo nobenega odgovora. Čulo se je samo tiho šepetanje:

»Žandarji so!«

A drugače ni bilo nobenega pravega odgovora. Zato sem jaz vzel močno električno svetilko ter posvetil. Vsi trije moški so tiščali roke v levem žepu. Eden, črnooblečen, srednjevisok, pa je držal desno roko zadaj na hrbtu. Kakor bi trenil, je roko dvignil in ustrelil. Zadel je mene v desno stegno. Vsi smo bili drug od drugega narazen kake tri korake. Hotel sem še narediti korak, da bi ga bil prebodel, ker sva imela puške v pripravljenosti. Jaz sem padel. Vsi trije neznanci pa so se uvrstili v cikcak linijo, kakor v bojni fronti. Nameravali so naju najbrže obkoliti, ali pa se izogniti z divjim begom. A niso imeli časa. Jaz sem se prvi moment zgrudil na tla. Zato so mislili, da so me ubili in da sem mrtev. Kmalu sem si opomogel. Zagrabil sem puško in začel streljati na kakih 15 korakov oddaljenega moškega, ki je takoj padel na tla. Bil je to prvi moj strel. Oddal sem še dva strela. Prvega moškega sem dobro zadel in drugega ni vzkliknil kakor: »Jo!«. Borba je bila ogorčena, kajti razbojniki so potem na mene oddali še 7 strelcev, od katerih pa me ni noben zadel. Moj tovariš Šnuderl je prav tako začel streljati na razbojnike ter je nanje oddal tudi 3 strele. Toda razbojniki so na njega oddali 3 strele, od katerih je eden pogodil v trebuh, da se je nezavesten zgrudil na tla.

Začel sem klicati na pomoč. In ker so v gostilni pri »Kanonirju« slišali močno streljanje, so ljudje prihiteli ven. Zaprotil sem jih:

»Takoj obvestite orožniško postajo, da pride komandir!«

Kmalu nato je prišel komandir ter se je začelo zasledovanje ostalih dveh tolovajev. Eden je bil tudi težko ranjen. Tretji pa je bil nepo-

škodovan ter je zbežal naravnost v gozd. Megla in noč sta mu pomagala, da nam je ušel.

Gospod Ofner je dal nato na razpolago luksuzni avto ter naju odpeljal v Kranj. Na rešilni postaji sta nama zdravnika dr. Bežek in dr. Bežič ob 11-30 nudila prvo pomoč. Zasilno sta naju obvezala. Sam sem rano v stegnu že v Podlogu obvezal, ker imamo orožniki se boj obveze.

Kdo je ubiti razbojnik?

Ljubljanska policijska uprava je danes prejela kratko poročilo, ki se nanaša na popis ubitega tolovaja. Njegovo truplo je ostalo vso noč in ves današnji dan na mestu, kjer je bil ustreljen. Neznanec je 150 cm visok, črnooblečen, ima temen plašč, siv klobuk s črnim trakom. Je suhega, bledega obraza ter mora biti star približno 25 do 28 let. Njegov opis se ujema z onim, ki ga ima policijska uprava o treh roparjih, ki so napadli glavno carinarnico. Pri ubitem neznancu so našli 8 mm kaliberske Steyer-pistolet in istega kalibra Walter-pistolet.

Danes dopoldne so ga natančno preiskali. Pri njem niso našli prav nikakih dokumentov in tudi ne nobene zemljepisne karte. Našli so pač 6 šilingov, ki so bili trdo zaviti v robec. Dalje so našli pri njem še 30 neizstreljenih patron in 1 glavnik. Druga absolutno ničesar. Neznanec je bolj južnjaškega tipa.

Neznanjevo obleko, suknjič in plašč so danes na kosce razrezali, da bi mogoče kje našli kakršni zašiti, kake tajne legitimacije ali pa druga tajna pisma. Dobili niso ničesar.

Prve dispozicije za zasledovanje obeh tolovajev

Jezersko, 21. oktobra. Komandant orožniške čete kapetan Kovinčič Milan je že ponoči kmalu po 2. zjutraj odredil vse potrebno za progon obeh ostalih neznanih zločincev. Orožniške patrolje so pritiscale od Sv. Ane, Tržiča, Begunj, Radovljice, Kranja, Predvora, Jezerskega, Šenčurja in od drugih krajev v gore. Vse ozemlje so patrolje natanko pregledale in preiskale. Za obema ni bilo nobene sledi. Popolnoma nepoškodovani zločincev se je s ceste od mosta v Podlogu umaknil v hribe proti Tržiču, zadaj za Storžičem.

Drugi zločinec, ki je moral biti precej hudo poškodovan, se je tudi umaknil in skril preko Kokre. Policijski pes je nekaj časa dobro sledil za njim, a potem je vsaka sled zaradi deževnega vremena izginila. Kmalu po usodnih streljih je neka ženska videla, kako se je neki moški, nekoliko grbast, s težavo vlačil dalje v gozd. Do večera ga še niso mogli izslediti.

Pravi velik pogon

Ko je davi prišlo ojačenje iz Ljubljane, je 150 oboroženih orožnikov in stražnikov začelo pravi pogon za obema zločincema. Pogon je bil močno otežkočen, ker je teren hribovit. Pogon vodi kapetan Kovinčič, a pridružena sta mu še orožniški poročnik Milojevič in orožniški podporočnik Mašič iz Kranja.

Komandant ljubljanske orožniške čete kapetan Meštrovič je odšel v Kamnik, kjer je zbral močnejšo orožniško četo, ki patroljira po kamniških vrhovih.

Proti večeru so bile izdane dispozicije za popolno zatvoritev meje. Meja je hermetično zaprta in je nemogoče, da bi se zločinec posrečilo pobegniti preko meje, ker so na avstrijski meji prav tako močne avstrijske orožniške patrolje.

Orožništvo deluje z največjo požrtvovalnostjo in vztrajnostjo. Kljub silnim naporom in dežju je neprestano v službi. Mnogi orožniki so že od petka neprenehoma na patroljah.

Kaj je z avstrijskim aretirancem

Razširjene so bile govorice, da so avstrijski orožniki že prijeli enega zločincev. Faktično so res avstrijski orožniki privedli na Jezersko nekega avstrijskega Nemca, ki se je po Koroškem bahal, da je bil na dan roparskega umora blagajnika Pantelića v Ljubljani in da se je razgovarjal z enim izmed morilcev. Naši orožniki so tega Nemca odvedli do gostilne pri »Kanonirju« ter mu pokazali truplo ubitega neznanca. Kratko je dejal:

»Ta ni bil pravi! Bil je drugačen...«

Za enkrat so ga pridržali na orožniški postaji na Jezerskem. Splošno je danes popoldne situacija neizpremenjena.

Lovci so streljali

Jezersko, 21. oktobra. Bile so, kakor javljajo iz Ljubljane, dopoldne razširjene govorice, da se je danes okoli 8-30 dopoldne vnela ljuta bitka med orožniki in tretjim zločincem, ki je pobegnil v hribe proti Tržiču. Streljalo se je vse vprek in da je zločinec še pravočasno pobegnil zasledovalcem. Pravili so tudi, da je zločinec popolnoma obkoljen.

Tem govoricam je dala povod okolnost, da so davi lovci streljali. Prirejen je bil namreč v tisti smeri, kamor je bežal zločinec, večji lov. In res so lovci močno streljali na divjad...

Andrej Žmave, Maribor:

Žveplo v kletarstvu

(Konec.)

V naslednjem skušamo nazorno prikazati razne načine zažvepljanja enega polovnjaka (= 3 hl) rnošta ali vina iz švicarske kletarske prakse:

Jakost	žveplove treščice	ali
zažvepljanja	po 3 g žvepla	ali
I = lahno	1 1/2 treščice	
II = srednje	3 treščice	
III = močno	4 1/2 treščice	
IV = zelo močno	6 treščice	

ali:	da:	ali:
Metabi-	učinkovitega	učinkovitega
sulfita	SO ₂	SO ₂
	v 3 hl vina	v 1 hl vina
9 g	4 1/2 g	15 mg
18 g	9 g	30 mg
27 g	13 1/2 g	45 mg
36 g	18 g	60 mg

Ako je na posamezni treščici nad 3 pa do 5 g žvepla — če ga je še več, odnosno bolj na debelo, potem ne zgori vse —, je treba za isto svrhu temu ustrezajoče manj treščic — in narobe. Treščice naj bi izdelovali enotno velike in enotne teže.

Intenziteta ali jakost navedenih načinov zažvepljanja je pri vseh gorenjih rezultatih po količini in učinku v stalnem številnem razmerju 1:2:3:4, v splošnem pa je zmerna in zaostaja za po vinskem zakonu dovoljeno mnogo več kot za polovico; kajti vinski zakon dovoljuje n. pr. do 30 g kalijevega metabisulfita na 1 hl, oziroma do 90 g na 3 hl, mi smo ga pa vzeli za zažvepljanje IV na 3 hl samo 36 g, t. j. le dobra tretjina dovoljene množine.

Ker zažveplujemo mošt ali vino tekem kletarjenja pač po potrebi, torej za razne svrhe in večkrat, bodimo za zažvepljanjem vselej kar mogoče štedljivi, da končno ne prekoračimo dovoljene skupne mere, kar bi bilo tudi zdravju pivca lahko jako škodljivo.

Prav novozažveplana pijača ni sposobna za uživanje. V tem oziru mnogo greše. Vinopivec — če niso takega vina sploh odklonili — potem tožijo, da jih boli glava, ali jim celo grdo nahuje, čeprav so popili le malo ogabne pijače. Zato pa tudi takimenovalni izsluzeni mošti od gnilega in plesnivega grozda navzlic ponovnemu temeljitemu prezračevanju niso takoj za konsum.

Žveplov dvokis (SO₂) prehaja po prof. dr. von der Heide (Geisenheim) v druge sestavine, prav naglo — brže v vino nego v moštu — v žveplenasto kislino (H₂ SO₃). Le-ta deloma oksidira (se spoji s kisikom) v žveplov kislino (H₂ SO₄), deloma se spoji z acetaldehidom (CH₃ CHO), to je prehodni produkt oksidacije alkohola, v aldehydovo žveplenasto kislino, katero poimenujejo vezano žveplenasto kislino, spet drugi del ostane nevezan, t. j. svobodna žveplenasta kislina. Svobodno in vezano

žveplenasto kislino skupaj nazivamo žveplenasta kislina, od katere je v vinu 90% vezane in 10% svobodne.

Cim bolj močno smo zažveplali mošt ali vino, tem bolj dolgo ga moramo pustiti pri miru, da se žveplov dvokis presnovi v druge sestavne oblike, ki zdravju niso več škodljive. To traja lahko po več tednov.

Drugače je pri zažveplanju v svrhu konserviranja praznih sodov, da ne plesne in se ne kvarijo. Ko izprazniš sod, ga takoj do čistega izperi, brez odlašanja! Sod se čez dan ali dva izkapa in osuši. Sele zdaj ga zažveplamo.

1 g žvepla rabi za zgoreenje 1 g kisika, torej morem zgoreti v sodu od 1 hl teoretično 31.65 g žvepla; toliko je namreč kisika v njem. V resnici pa v sodčku ne more toliko žvepla zgoreti, marveč kvečjemu le 1/4 te količine, ker pri tem se tvoreči žveplov dvokis gorenje žvepla ovira. To pa je za konserviranje posode že itak več kot dovolj.

Za konserviranje manjših sodov je treba razmeroma več žvepla nego za konserviranje večjih sodov iz razlogov, ki jih tu ne moremo navedeti. N. pr. za sod od 1 hl zadostuje približno 5 g žvepla, torej 1—1 1/2 žveplove treščice, za sod od 10 hl pa ni treba 10krat toliko, ampak samo 25—30 g žvepla, t. j. 9—10 žveplovih treščic. Za polovnjak zadostuje okroglo 9 g (3 treščice), za štrtnjak 15 g (5 treščic) itd. I v tem slučaju zažemo vsako treščico posebej, nikoli ne po 2 ali celo po več treščic skupaj, tedaj ne vseh naenkrat.

Zažveplanje praznih sodov ponavljamo: majhne bolj pogostoma, n. pr. vsakih 4—6 tednov, večje nekoliko bolj poredkoma. Čim so sodi že dobrega pol leta pod žveplom, jih moramo dobro izprati, izlužiti, ovinčiti, izkapat, osušiti, na kar z zažveplanjem lahko spet nadaljujemo. Ako bi prazne sode kar naprej zažveplavali, bi se nabralo v njih preveč žveplove kisline, ki se zajeđa v les in katere bi ne mogli več spraviti iz sode. Pred polnjenjem tako konserviranega sode z moštom ali vinom: temeljito izpiranje, ovinjenje.

Sodi so kajpak najboljše konservirani, dokler so polni zdravega vina.

Ob glavnem snajenju kleti zažemo žveplo v kleti, ki jo potem za kak dan ali noč dobro zapremo, nato pa prezračimo. Zažveplanje kleti je posebno priporočljivo pred pretakanjem vina, ako nam v njej plesen močno nagaja itd.; to je preprost način vsaj delne razkužbe vinske kleti in temeljitega čiščenja bolj ali manj zatohlega kletnega zraka, ki dobroto vina lahko znatno pokvari.

Previdni vinar nabavlja žveplove treščice in metabisulfit pri svoji kmetijsko-strokovni organizaciji.

te je dostaviti najkasneje do četrta 23. t. m. v livarno Tehniške srednje šole v Ljubljani. Izjemoma se bodo sprejeli taki predmeti samo še do sobote 25. t. m.

Dobave

Direkcija državnega rudnika Breza sprejema do 23. oktobra t. l. ponudbe glede dobave 2000 komadov gorilcev.

Dne 25. oktobra t. l. se bo vršila pri Direkciji državnih železnic v Sarajevu oферtalna licitacija glede dobave 3000 komadov smolnatih bakelj in 50.000 kg livarskega koksa; dne 26. oktobra t. l. pa glede dobave žičnikov. — (Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled). —

Borzna poročila

dne 21. oktobra 1930.

Devizna tržišča.

Ljubljana, 21. okt. Amsterdam 22'735, Berlin 13'455, Bruselj 7'824, Budimpešta 9'885, Curih 10'940—10'974, Dunaj 7'965, London 27'438, New York 56'335, Pariz 22'159, Praga 167'11—167'91, Trst 295'68.

Zagreb, 21. okt. Amsterdam 22'735—22'795, Dunaj 7'95—7'98, Berlin 13'44—13'47, Bruselj 7'8740 bl., Budimpešta 9'8850 bl., Milan 29'5214 do 29'5214, London 27'98—27'478, New York ček 56'235—56'435, Pariz 22'059—22'259, Praga 167'11 do 167'91, Zürich 10'940—10'974.

Beograd, 21. oktobra. Berlin 13'44—13'47, Curih 10'940—10'974, Dunaj 7'95—7'98, London 27'98—27'478, New York 56'235—56'435, Pariz 22'059—22'259, Praga 167'11—167'91.

Dunaj, 21. oktobra. d. Amsterdam 285'50, Beograd 12'5637, Berlin 169'02, Bruselj 98'91, Budimpešta 124'08, Bukarešta 4'21, Kopenhagen 189'55, London 34'45, Madrid 73, Milan 37'1075, New York 708'75, Pariz 27'8275, Praga 21'0275, Sofija 5'1360, Stockholm 190, Varšava 79'40, Curih 137'59.

Vrednostni papirji.

Na ljubljanskem tržišču ni sprememb. Zagreb, 21. okt. Drž. papirji 7% inv. pos. 88'50 bl., voj. škoda ar. 432'50—433 (433), voj. škoda kasa 432—433, voj. škoda dec. 433—435. 4% agr. obv. 52'50—54'50, 7% Bler. pos. 82'875—83'125 (82'75—83), 8% Bler. pos. 92'25—93 (92'25 do 92'50), 7% pos. hipot. b. 82—82'50. Banke: Hrvatska b. 50 d., Prastrediona 922—926, Udružena 192—195, Ljublj. kred. 122 d., Medjunaroda 68 d., Narodna 8250 bl. Industrije: Šešerarna Osijek 295—300, Trboveljska 369—370, Slavonija 200 d., Veveče 124 d.

Beograd, 21. oktobra. 7% inv. pos. 87—88, 4% agr. obv. 55 denar, 7% pos. drž. hip. b. 82—82'25 (6000 dol.) 7% Blaie 86'50—86'625 (7000 dol.), 8% Blaie 97 (1000 dol.), 6% begluške obveznice 79 (50.000 Din), vojna škoda 451'50—452'25, ult. nov. 454'50—456, ult. dec. 458—459.

Dunaj, 21. oktobra. d. Bankverein 1745, Kreditni zavod 4720, Dunav-Sava-Adria 11'30, Prioritete 88'35, Ruše 35, Trbovlje 45'50, Leykam 3'95.

Notacija naših državnih papirjev v inozemstvu.

London, 21. oktobra. 7% Blaie 81'50—83.

New York, 21. oktobra. 8% Blaie 90'50—91, 7% Blaie 82—83, 7% pos. drž. hip. banke 79'25—82.

Curih, 21. kot. Beograd 9'1280, Pariz 20'22, London 25'375, New York 515, Bruselj 71'85, Milan 26'97, Madrid 53'60, Amsterdam 207'40, Berlin 122'825, Dunaj 72'675, Sofija 3'73, Praga 15'27, Varšava 57'70, Budimpešta 90'20.

Zitna tržišča.

Na ljubljanskem tržišču tendenca neizpremenjena, brez prometa.

Novi Sad, 21. okt. Vse neizpremenjeno. Promet: pšenica 16 vagonov, ječmen 15 vagonov, koruza 21 vagonov, moka 4 vagonov, otrobi 1 vagon. Tendence: neizpremenjena.

Sombor, 21. okt. Fižol: baški »usanc« 265 do 275, baški, beli, izbrani 250—260. Vse ostalo neizpremenjeno. Tendence: mirna. Promet: 71 vagonov.

Živinski trg

Dunaj, 21. oktobra. d. Na današnji trg je bilo prignanih 14.931 prašičev, od teh 9862 mesnatih, ostali mastni. Mastni prašiči so notirali od 1'43 do 1'62, mesnati pa od 1'42 do 1'80. Cene mesnatim neizpremenjene. Mastni so se pocenili za 2 groša pri kg. Promet je bil slab.

Ljubljansko lesno tržišče.

Tendence neizpremenjena, brez prometa.

Budimpešta, 21. okt. Tendence: prijazna, promet: miren. Pšenica: okt. 15—1505 (14'98 do 15), marc 16'10—16'14 (16'10—16'11), maj 16'45 do 16'46 (16'45—16'46). Rž: marc 9'45 (9'45 do 9'46). Koruza: maj 12'40—1251 (12'48—12'49).

Hmeljarska poročila

dne 19. oktobra 1930

Savinjska dolina: Povpraševanje po štajerskem hmelju še vedno traja in se plača že po 10—15 Din za kg. Producenti imajo v rokah le še nekaj partij, skupno kakih 200 mts. hmelja, katerega pa dobro držijo in zahtevajo višje cene. Inozemski trgovci počasi odhajajo.

Vojvodina: Letošnja hmeljska sezona se počasi bliža koncu. Prodano je tri četrtiline pridelka po ceni 5—10 Din za kg. Preostalo blago pa hmeljarji dobro držijo in zahtevajo višje cene.

Češkoslovaška: Zadnji čas je bila prodaja hmelja nekoliko živahnješa in je v žateškem okraju že prodanih 60.000 mts. hmelja. Cene pa so ostale precej neizpremenjene ter se plača za žateški hmelj 10—17 Din, za uštetski 10 do 15 Din in za dubski ter ostali češki hmelj 8 do 10 Din za kilogram.

Nemčija: V preteklem tednu je bila hmeljska kupčija jako živahna in so bile prodane znatne množine letošnjega hmelja. Cene so bile sledeče: za hallertauski hmelj 14—27 Din, za württemberski 23—26 Din, za gorski 10 do 18 Din in za badenski hmelj 14—22 Din za kilogram. Cene so čvrste.

Sokolstvo

Sokolski glasnik

Včeraj je izšla 26. številka Sokolskega glasnika, ki prinaša članek iz učiteljskih krogov: Učitelj in Sokolstvo. V. Bogičević iz Tuzle predlaga v članku »Razdelitev župot po razdelitvi: V Drinski banovini župe Sarajevo in Tuzla, v Vrbaski banovini župe Banjaluka in Doboj, v Savski banovini župe Zagreb, Sušak—Rijeka in Osijek, v Dravski banovini župe Ljubljana, Maribor in Celje, v Primorski banovini župe Split in Mostar, v Dunaški banovini župe Beograd, Kragujevac, Novi Sad, Vel. Bečkerek in Subotica (ali pa Sombor), v Moravski banovini župe Niš in Čuprija, v Zetski banovini župe Cetinje, Kosovska Mitrovica in Trebinje, v Vardarski banovini župe Skoplje, Bitolj in Štip.)* Nadaljni članki so: Ali delamo vse kar moramo? (D. M. Jovanović); Olajšave v pogledu službovanja v stalnem kadru za člane Sokola (J. J. Ivanović); Pred vrsto (dr. M. Glavinic); Obletnica puljske tragedije! Pogled na neka naša društva (H. Mudronja); Pri starosti poljskega Sokolstva br. Adamu Zamoyskemu (dr. Fr. Ilesić); Prosvetno delo v Sokolu (I. Bendiš); razen številnih vesti iz žup in društev prinaša list tudi več dobrih slik.

*) Tudi brat Hope iz Dubrovnika v članku »Devet banovin — devet žup« nastopa proti predlogu, ki ga je stavil na XVIII. seji izvršilnega odbora br. dr. Pavlas v tem smislu.

Sport

Jeseniški sport.

Nedelja je minula v znamenju sportnih tekem. Ob 14. uri se je vršila hazenska tekma med Jesenicami in Kranjem. Zmagala so Kranjčanke s 9 : 3 (2 : 3). Splošen potek tekme je bil zadovoljiv. Ostro kritično oko bi tudi kaj kritiziralo, vendar moramo računati s tem, da je ta sport na Jesenicah še mlad.

Ob 15. uri se je vršila nogometna tekma med gorenjskim prvkom SK »Blede« in jeseniškim SK »Bratstvo«. Rezultat je bil 1 : 8 (1 : 7) za Bratstvo.

Mariborski zimskosporlni podsavez.

Službeno.

V soboto, dne 25. oktobra 1930, ob 15. uri bodo v igralni sobi hotela Orel v Mariboru sodniški izpiti za vse prijavljene kandidate. Točna udeležba vseh prijavljenecv. V soboto, dne 25. novembra 1930, ob 21. uri bo v Mariboru, v lovski sobi hotela Orel, I. občni zbor »Mariborskega zimskosportnega podsaveza«. Pokaže naj sad in plod enoletnega dela za razvoj in napredek zimskega sporta v okoliših našega podsaveza. A istočasno naj se podaja smernice za bodoče delovanje. Pozivamo vse člane, da pošljejo svoje delegate na ta prvi občni zbor, a med ostalim članstvom pa naj agitirajo, da se tudi to udeležijo tega občnega zbora ter se uživajo v delu podsaveza.

Tajnik MZSP.

Radio

Ljubljana, sreda, 22. oktobra. 12.15 Plošče (plesna in jugoslovska glasba) 12.45 Dnevne vesti. 13.00 Čas, plošče, borza. 18.00 Radio-orkester: Klavir-kvartet, Saxofonduet. 19.00 Dr. Nikolaj Preobražensky: Ruščina. 19.30 Raymond: Kmetje, prof. Tine Debeljak. 20.00 Dr. M. Natlačen: O Carigradu. 20.30 Griegov večer, izvaja Radio orkester. 22.00 Časovna napoved in poročila, napoved programa za naslednji dan.

Ljubljana, četrtek, 23. oktobra: 12.15 Plošče (uverture, ruska glasba) 12.45 Dnevne vesti. 13.00 Čas, plošče, borza. 17.30 Otroška ura, radio-tetka. 18.00 Kuharjev šramel-kvartet. 19.00 Dr. Mirko Rupel: Srbohrvaščina. 19.30 Dr. Jož. Bohinec: Geografija domače zemlje. 20.00 Pero Horn: Vzgoja otrok. 20.30 G. Stanko igra na harmoniko. 21.00 Prenos iz Prage: Beethoven: Simfon. III. 22.00 Časovna napoved in poročila.

Zagreb, sreda, 22. oktobra: Nasveti za kuhinjo. 12.30 Plošče. 13.30 Dnevne vesti. 17.00 Koncert ruskih balalajk. 18.30 Dnevne vesti. 20.15 Kulturne in društvene vesti. 20.30 Prenos iz Ljubljane. 22.30 Dnevna poročila in vreme. 22.40 Lahka večerna glasba.

Zagreb, četrtek, 23. oktobra: 12.20 Nasveti za kuhinjo. 12.30 Plošče. 13.30 Dnevne vesti. 17.00 Popold. koncert lahk. glasbe. 18.30 Dnevne vesti. 20.15 Kulturne in društvene vesti. 20.30 Lahka večerna glasba. 21.00 Prenos simfoničnega koncerta iz Prage: Beethoven: Tretja simfonija. 22.00 Dnevne vesti in vreme. 21.10 Prenos zvočnega filma.

Beograd, sreda, 22. oktobra: 10.30 Plošče. 12.45 Narodne na kitaro. 13.30 Dnevne vesti. 17.05 Otroška ura. 17.30 Popol. koncert Radio kvinteta. 19.30 Starost in sport. 20.30 Večerni koncert Radio kvarteta. 21.30 Koncert ge. Zlate Djundjevac, članice beograd. opere. 22.00 Čas in novice. 22.15 Narodne na tamburico.

Beograd, četrtek, 23. oktobra: 10.30 Plošče. 12.45 Radio kvartet. 13.30 Dnevne vesti. 17.05 Predavanja. 17.30 Narodne. 19.30 Francoščina. 20.30 Zdravstveno predavanje. 20.30 Jugoslov. pesmi, poje g. Turinski. 21.00 Prenos iz Prage. 22.00 Čas in novice. 22.15 Plošče.

Za soboslikarska dela

se priporoča

FRANC AMBROŽ

LJUBLJANA — Rimska c. 11

Dobro delo in solidna postrežba

Mali oglasi

Oglasi socijalna in posredovalna vsebine: beseda 50 par. Najmanj Din 5.—. Oglasi reklamnega in trgovskega značaja: najmanj Din 10.— (do 5 besed). Vsaka nadaljna beseda 50 par.

Za pismena odgovore priložite znakom.

Trboveljski premog

Specijalni »K O K S« za kurjavo naročite pri

»ILIRIJE«.

Dunajska cesta 46. — Telefon 28—20, 25—95.

Vilo 640

popolnoma novo, enostropno, s 6 sobami, kopalnico in vsem drugim komfortom in pritliklinami, kakor z velikim sadnim in grednim vrtom na krasni solnčni legi blizu Leonišča v Ljubljani oddam v najem. Vilo se eventuelno tudi zamenja z enakovredno vilo v Mariboru. Najemnina samo Din 3.000.—. Pogoje in naslov pove g. dr. Treo Luce, odvetnik v Ljubljani, Dunajska 29

Holandske

gomolje

prve velikosti, ločene po imenih in barvah: Hijacinte . . . Din 6.— Tulipane . . . Din 3.— Krokuse . . . Din 2.50 Narcise . . . Din 3.50 Anemone . . . Din 1.75 Iris hispanica . . . Din 2.— nudi

SEVER & KOMP.

Ljubljana

Snežne čevlje in galoše

dajte pravočasno v popravilo tvrdki

Matija Trebar

Ljubljana

Sv. Petra cesta št. 6

Za

Vse Svete

nudi A VATOVAC umetni in trg. vrtnar. Ambrožev trg št. 3 v stari cukrarni, lepe velike in malocvetne Chrysantheme v različnih barvah, imam tudi razno cvetje v loncih in izdelujem najlepše vence in šope po najnižji ceni.

NAJNOVEJŠA KOLESA ZA OTROKE!

TOVARNA PELIKAN

KOLESNI DELI — PNEUMATIKE — EN DETAJL

LAKIRANJE — POKRIKANJE

ENGROS

Otroški vozički

MARLIN TRG ŠT. 8

TOVARNA

Ljubljana VII.

SPREJEMA VSA POPRAVILA KOLES IN VOZIČKOV!

Gradite olajšave!

Plastine olajšave!

Centrali franke!

Službene objave

Razglasi kraljevske banske uprave

VI No. 21785.

Sprememba v imeniku zdravniške zbornice za Dravsko banovino.

Dr. Pečnik Karol, praktični zdravnik v Zagrebu, in dr. Matković Ivan, seizijski zdravnik v Čateških toplicah, sta bila črtana iz imenika zdravniške zbornice za Dravsko banovino.

Ljubljana, dne 14. oktobra 1930.

Kralj. banska uprava Dravske banovine.
Po naredbi v. d. bana.
Zdravstveni inšpektor:
dr. Mayer I. r.

Štev. V—No. 784/6.

8434—3—3

Razglas o licitaciji

Kraljevska banska uprava v Ljubljani razpisuje za preložitve klanca Srebrnik v tiru banov. ceste I. reda Mestinje — Sv. Peter pod Sv. gor.

I. javno pismeno ofertno licitacijo na dan 5. novembra ob 11. uri v sobi št. 17 tehničnega oddelka kraljevske banske uprave v Ljubljani. Istotam v 1. odseku se dobivajo med uradnimi urami potrebni podatki, pojasnila in ofertni pripomočki proti plačilu napravljanih stroškov.

Ponudbe naj se glase tako, da podajo v obliki popust v odstotkih (tudi z besedami) na vsoto odobrenega proračuna, ki znaša: Din 361.000.

Podrobnosti razglašajo se razvidne iz razglašajo o licitaciji v »Službenih novinah« in na razglasni deski kr. banske uprave dravske banovine v Ljubljani.

V Ljubljani, dne 6. oktobra 1930.

Kraljevska banska uprava
Dravske banovine

Razglasi sodišče in sodnih oblastev

Ne II 125/30-2

3—3

Prvi edikt.

Na podstavi člena 49 zakona z dne 30. novembra 1925. o proračunskih dvanajstih letih za mesec december 1925., januar, februar in marec 1926., »Službene novine« z dne 1. decembra 1925., št. 276/LXXI, »Uradni list« z dne 23. decembra 1925., št. 380/113, in uredbe ministrstva pravde z dne 2. maja 1927., št. 5503/26, »Službene novine« z dne 12. maja 1927., št. 232/56, se določa dan

1. novembra 1930.,

ko naj se začne ravnanje z osnutkom nove zemljiške knjige za davčno občino Bodinci v sodnem okraju Murska Sobota tako kakor z novo zemljiško knjigo; obenem se uvaža postopanje po zakonu z dne 25. julija 1871., št. 96 drž. zak., da se knjiga popravi.

Od tega dne je samo z vpisom v novo zemljiško knjigo moči nove lastninske, zastavne in druge zemljiškoknjižne pravice na nepremičnine, vpisane v zemljiško knjigo, pridobivati, utesnjevati, prenašati na druge ali razveljavljati.

Pozivajo se, naj priglase svoje zahteve najkasneje do vštete 31. decembra 1931.

a) vsi oni, ki zahtevajo na podstavi pravice, pridobljene pred začetnim dnem nove zemljiške knjige, da bi se v njej izpremenili vpisi, ki se tičejo lastninskih ali posestnih razmer, bodisi da se izvede ta izprememba z odpisom, pripisom ali prepisom, bodisi da se popravi oznamenilo nepremičnin ali sestava zemljiškoknjižnih teles ali kakorkoli drugače;

b) vsi oni, ki so si pridobili že pred začetnim dnem nove zemljiške knjige do nepremičnin, v njej vpisanih, ali do njih delov zastavne, služnostne ali druge pravice, sposobne za knjižni vpis, če bi bilo treba te pravice tako vpisati, kakor da spadajo k starim bremenom, in če niso bile v novo zemljiško knjigo vpisane že ob njeni napravi.

Priglasitvene dolžnosti v ničemer ne izpreminjajo to, da je pravica, ki jo je treba priglasiti, očitna iz javne knjige, ki se jemlje iz rabe, ali iz sodne rešitve, ali da teče pri sodišču prošnja strank, ki se tiče te pravice.

Kdor zamudi zgoraj navedeni rok, izgubi pravico, uveljavljati zahtevo, ki bi jo bilo treba priglasiti proti tistim, ki si pridobijo zemljiškoknjižne pravice v dobri veri na podstavi onih vpisov, ki so že v novi zemljiški knjigi in se ne izpodbijajo.

Če se ediktni rok zamudi, postavitev v prejšnji stan ni dopustna, tudi se omenjeni rok strankam ne sme podaljševati.

Priglasitve je treba podati okrajnemu sodišču v Murski Soboti, pri istem okrajnem sodišču je nova zemljiška knjiga vsakomur na vpogled.

Višje deželno sodišče, odd. II., v Ljubljani, dne 13. oktobra 1930.

Cg Ia 69/30—8.

2462

Oklic.

Tu toži Teraš Marija, delavka v Borovcu št. 18, srez Kočevje, Teraša Josipa, sluga v Beogradu, Hotel »Srpski Kralj«, radi ločitve zakona od mize in postelje. Neznane bivališča odsotnemu tožencu se je postavil za skrbnika Perko Franc, posestnik v Novem mestu.

Spravni poskusi s skrbnikom se določajo na 29. oktobra, 5. in 12. novembra 1930., vedno ob pol 9. uri, v sobi št. 58, I. nadstropje.

Okrožno sodišče Novo mesto, odd. I.a., dne 10. oktobra 1930.

C 368/30—1.

2460

Oklic.

Balažič Matija, kolonist v Gaberju št. 105, ki ga zastopa Pikuš dr. Janko, odvetnik v Dolnji Lendavi, je vložil zoper Lutar Ma-

tjaža, pos. iz Oderancev, sedaj v Ameriki, tožbo zaradi 100 američanskih dolarjev s prip.

Ustna sporna razprava se določa na dan 29. novembra 1930. ob 9. uri pri podpisnem sodišču v sobi št. 21.

Toženi stranki se postavljajo v smislu § 276 o. d. z. za skrbnika Strasser dr. Armin, odv. v Dolnji Lendavi.

Okrajno sodišče v Dolnji Lendavi, odd. II., dne 15. oktobra 1930.

Razglasi raznih uradov in oblastev

T. No. 1070/4-30

2447—3—2

Razpis.

cestarskih mest na državnih cestah.

Po nalogu kralj. banske uprave Dravske banovine v Ljubljani, I No. 8262 z dne 20. septembra 1930., razpisuje sresko načelstvo v Mariboru na osnovi čl. 2 in 3 uredbe o službenih razmerjih državnih cestarjev in njih prejemkih z dne 21. maja 1921., št. 14633 mesta državnih cestarjev in sicer:

1. na drž. Trojanski cesti št. 50 za progo od km 114'5 do km 119'0, s sedežem v Zg. Polskavi;

2. na drž. Trojanski cesti št. 50 za progo od km 124'0 do km 129'0, s sedežem v Radizelu;

3. na drž. Trojanski cesti št. 50 za progo od km 138'0 do km 141'0;

4. na drž. Ptujski cesti št. 17 za progo od km 13'0 do km 19'0;

5. na drž. Ptujski cesti št. 17 za progo od km 19'0 do km 24'0;

6. na drž. Varaždinski cesti št. 47 za progo od km 93'3 do km 98'17.

Mesta so v prvem letu začasna z mesečno plačo 600.— Din in prostim stanovanjem za prvo in drugo progo (sedež Zg. Polskava in Radizel). Za ostale štiri proge ni prostega stanovanja, a je namesto tega mesečna doklada 100.— Din.

Stalnost se pridobi po enoletni zadovoljivi službi po položitvi predpisanega izpita. Prošnje s prilogi, pravilno kolekovane v smislu taksnega zakona, je vložiti pri tehničnem razdelku sreskega načelstva v Mariboru

do 10. novembra 1930.

Prosilec mora priložiti prošnji dokazila o državljanstvu (domovnico), o dovršeni osnovni šoli (šolsko izpričevalo), o doslužnem kadrobnem roku (vojniška isprava), o duševni in telesni sposobnosti (zdravniško izpričevalo), o dostojnem vedenju (moralno izpričevalo), ter potrdilo pristojne oblasti, da ni bil obsojen zbog kaznivih dejanj iz koristoljubja. Ne sme biti mlajši od 23 let in ne starejši od 30 let, kar je dokazati z rojstnim listom.

Prednost imajo oni, ki so bili zaposleni najmanj eno leto pri vzdrževanju cest ali ki so obiskovali tečaj za cestarje in položili izpit, nadalje železniški delavci, zidarji in oni, ki so služili pri inženjerskih četah.

Sresko načelstvo Maribor, levi breg, dne 14. oktobra 1930.

Ok. VI. štev. 104/12-1930.

2437—3—8

Razglas o licitaciji

Ker I. javna pasmena licitacija za oddajo gradbenih del zgradbe ceste

Sv. Peter—Ložane III. del, km 2648 do km 5727,

ni uspela, razpisuje Okrajni cestni odbor Maribor za oddajo zgradbe zgoraj omenjene ceste II. javno pismeno licitacijo v roku 20 dni na dan

5. novembra 1930. ob 11. uri dop. v prostorih Okrajnega cestnega odbora Maribor, Koroška cesta št. 26/II.

Pogoji so isti, kakor so bili javljeni pri razglasu za I. javno pismeno licitacijo imenovane ceste in ki so bili objavljeni v »Službenih objavah« dnevnika »Jugoslovanc« z dne 28. septembra 1930., stran 15.

Okrajni cestni odbor Maribor, dne 15. oktobra 1930.

* 2453 3—2

Razglas o licitaciji.

Vodovodna zadruga na Sladki gori razpisuje dela — prvi del — pri zajetju in rezervoarju.

Prva javna licitacija bo 6. novembra 1930. ob 11. uri na licu mesta.

Pismene ponudbe naj se glase v obliki popusta na vsoto odobrenega proračuna, ki znaša:

za dvoje zajetij v Sopotu 26.412 Din,

za en rezervoar v Sopotu 40.764 Din.

Vsi potrebni podatki in pojasnila se do-
be proti plačilu v kaplaniji ali šoli.

Vodovodna zadruga na Sladki gori.

Razne objave

2438—3—3

Poziv upnikom.

Kovinarska nabavna zadruga v Lescab, r. z. z. o. z. v likvidaciji, poziva v smislu § 40. združnega zakona morebitne upnike, da priglase svoje terjatve.

Ivan Kapus, kovaški mojster na Posavcu, Franc Pangere, stavbenik na Bledu, likvidatorja

* 2467 3—1

Poziv upnikom.

Obrtna kreditna zadruga r. z. z. n. z. v Ljubljani je stopila v likvidacijo in poziva upnike, da ji prijavijo svoje terjatve.

Ljubljana, dne 20. oktobra 1930.

Likvidatorji.

* 2455—3—1

Poziv upnikom.

Zadruga opekarna, r. z. z. o. z. v Ribnici na Pohorju, razglasa s tem razpust zadruge in poziva upnike, da prijavijo svoje terjatve.

Ribnica na Pohorju, 18. oktobra 1930.

Fornezzi Josip, načelnik.

Conan Doyle:

15

Pozna osveta

(Iz angleščine prevedel z avtorjevim dovoljenjem Iv. Mulaček.)

»Ali niste ničesar našli v sobi, kar bi služilo kot opora glede morilca?« je vprašal.

»Prav ničesar. Stangerson je imel Drebblerjevo denarnico v svojem žepu, vendar vse kaže, da je bilo to med njima običajno, ker je kot njegov tajnik vse plačeval. V njej je bilo osemdeset posameznih funtov. Naj bo že nagib za te izredne zločine kakršenkoli, rop gotovo ni med njimi. V umorjenčevem žepu ni bilo nikakršnih papirjev ali zapisnikov, izvzemši samo eno brzojavko, ki je bila pred nekako mesecem dni poslana iz Clevelanda in se je glasila: »J. H. je v Evropi.« Podpisa ni bilo nobenega.«

»Nič važnega. Roman, s čigar pomočjo se je uspal, je ležal na postelji, njegova pipa pa na stolu poleg njega. Na mizi je stal kozarec vode, na oknu pa je bila lesena škatlica, kakršne se rabijo za mazila, in v njej nekoliko kroglic.«

Sherlock Holmes je skočil pokoncu.

»Poslednji člen!« je preveselo vzdiknil. »Uganka je rešena!«

Detektiva sta se začudeno gledala.

»Sedaj imam v svoji roki,« je rekel moj tovariš poln zaupanja, »vse niti, ki so tvorile vse zapletek. Presledke je kajpada treba še izpolniti s podrobnimi, toda tako gotovo poznam sedaj vsa poglobljena dejstva od onega časa, ko se je Drebbler na postaji ločil od Stangersona, pa do najdbe trupla tega poslednjega, kakor da bi jih bil videl na svoje oči. V dokaz vam hočem nekaj povedati. Ali ste dobili tiste kroglice?«

»Evo jih,« je rekel Lestrade in vzel iz žepa majhno belo škatlino. »Vzel sem seboj to škatlino, denarnico in

brzojavko z namenom, da bi jih na policijski postaji varno spravil. Te kroglice sem pa vzel povsem slučajno seboj, kajti ne pripisujem jim posebne važnosti.«

»Dajte jih meni,« je rekel Holmes. »Doktor,« je nadaljeval obrnivši se k meni, »ali so to navadne kroglice?«

Nikakor to niso bile. Bile so marogasto sive barve, majhne okrogle in proti luči skoraj prosojne. Glede na njihovo svetlo barvo in prosojnost bi dejal, da so v vodi raztopljive,« sem pripomnil.

»Tako je,« je odgovoril Holmes. »Ali ne bi hoteli stopiti doli in prinesiti s seboj našega psa, ki je že tako dolgo bolan in ki bi ga bila gospodinja že včeraj rada odrešila njegovih muk.«

»Sel sem doli in prinesel s seboj psa. Teško dihanje in osteklenele oči so pričale, da njegov konec ni bil več daleč. Da, njegov snežno beli gobec je pričal, da je že prekoračil običajno dolgo pot pasjega življenja. Položil sem ga na blazino na preprogi.«

»Prerezal bom eno teh kroglic na dvoje,« je rekel Holmes, vzel žepni nož in storil, kakor je rekel. »Eno polovico denem nazaj v škatlino za bodoče poskuse. Drugo polovico pa dam v ta vinski kozarec, v katerem je žličica vode. Kakor vidite, ima naš prijatelj doktor prav in da se hitro topi.«

»Vse to je morda prav zanimivo,« je rekel Lestrade z užaljenim glasom človeka, ki sumi, da služi v posmeh, »vendar ne morem razumeti, kaj ima to opraviti s smrtjo gospoda Stangersona.«

»Le potrpite, prijatelj, le potrpite! Ščasoma boste spoznali, da ima vse to veliko opraviti s tem. Sedaj pridenem nekoliko mleka, da bo zmes bolj okusna in jo dam psu; kakor vidite, jo prav rad loka.«

Pri teh besedah je zlij vsebino iz vinskega kozarca na krožnik ter jo položil pred psa, ki jo je hitro polokal. Sherlock Holmesovo resno vedenje nas je v toliki meri prevzelo, da smo vsi skupaj mirno sedeli, pozorno

opazovali žival ter pričakovali presenetljivega učinka. Vendar ničesar ni bilo. Pes je nadalje ležal še iztegnjen na blazini in težko dihal, vendar je vse kazalo, da mu zavoljo pijače ni bilo niti boljše niti slabše.

Holmes je vzel iz žepa uro in ko je minevala minuta za minuto, se je prikazal izraz največje nevolje in razočaranja na njegovem obrazu. Grizel si je ustnice, bobnal s prsti po mizi in sploh kazal vse znake velike nepotrpežljivosti. Bil je tako zelo vznemirjen, da sem ga odkrito pomiloval, detektiva pa sta se porogljivo smejala in nista bila nezadovoljna zaradi njegovega nevspeha.

»To ne more biti!« je naposled vzdiknil, planil pokonci in hodil razburjen po sobi; »nemogoče je, da bi bilo to zgolj naključje! Baš one kroglice, ki sem jih že z Drebblerjevim primerom spravil v zvezo, se najdejo tudi ob smrti tega Stangersona. In vendar so neškodljive! Kaj naj to pomeni? Vsa veriga mojih zaključkov vendar ne more biti napačna! Nemogoče! In vendar se ta nesrečni pes kar nič slabše ne počuti! Ej, jo že imam, jo že imam!« Kar zavpil je od veselja, planil k škatlici, prerezal drugo kroglico na dvoje, jo raztopil, pridelal mleka ter položil raztopino pred psa. Komaj je nesrečna žival pomočila svoj jezik vanjo, se je krčevito stresla po vsem životu in obležala mrtva, kakor da bi jo bila zadela strela.

Sherlock Holmes se je globoko oddahnil ter si obrišal pot s čela. »Malo več samo zaupanja bi bil moral imeti,« je dejal; »sedaj bi že moral vedeti, da se vedno, kadar kako dejstvo nasprotuje celi dolgi vrsti zaključkov, izkaže, da je mogoče dotično dejstvo še drugače tolmačiti. Ena teh dveh kroglic v škatlici je bila napolnjena z najhujšim strupom, druga pa je bila povsem neškodljiva. To bi bil moral vedeti, preden sem sploh videl to škatlino.«

Ta poslednja izjava se mi je zdela tako presenetljiva, da si skoraj nisem mogel misliti, da bi bil tovariš čisto pri pravi pameti.

Delali bomo le pet dni na teden!

Brezposelnost je danes najbolj razširjena socialna bolezen, ki je zajela z malo izjemami že skoro vse dežele in ki se šindalje bolj širi. Zato pa tudi vsi državniiki in predvsem gospodarji in delavci sami mnogo razmišljajo o tem, kako bi to zlo odpravili.

Nasvetov, kako odpraviti brezposelnost, je mnogo, a malo jih je, ki bi se dali uresničiti. Kakor pa kaže, je najbolj verjetno, da se bo splošno uveljavilo tisto sredstvo, ki ga je že zdavnaj uvedel v svojih podjetjih znani »kralj avtomobilov«¹ Ford, v najnovejšem času pa evropski »kralj čevljev«² Tomaž Bata. To sredstvo je izraženo v načelu, da mora delavec biti dobro plačan in da mora biti delovna doba kolikor mogoče kratka, kajti današnji stroji omogočajo velikansko produkcijo, visoke plače pa morajo omogočiti čim večji konzum izdelovanega blaga.

To načelo hočejo ameriški industrijalci, ki niso ravno od včeraj, sedaj uveljaviti splošno, kajti brezposelnost je sedaj tudi v Ameriki velika, zalag izdelanega blaga pa ljudje ne morejo porabiti, če nimajo dela in zaslužka. Vodilni ameriški industrijalci so zato sklicali v New-york konferenco, kjer so razpravljali o tem vprašanju.

Se pred konferenco pa je sprejel eden največjih ameriških industrijalcev John Raskob časnikarje, da jim da potrebna pojasnila o konferenci. John Raskob je bil v svoji mladosti »navaden«³ (kakšen je »nenavaden«⁴) delavec, ki pa se prištevava danes med največje milijonarje, ker je le v zadnjih 4 letih »zaslužil«⁵ nad 80 milijonov dolarjev. Mož je namreč predsednik velike ameriške avtomobilске družbe »General-motors«, ki izdeluje polovico vseh avtomobilov v Ameriki. Ta mož torej je rekel časnikarjem:

»Jaz zagovarjam načelo, da je dandanes 5 dni na teden za delo dovolj, in sicer ob isti plači, kakor jo prejema delavec dandanes. Da ljudje ne bodo lenarili, ampak da bodo še več producirali kot dandanes, zato bo že skrbel vedno premikajoči se trak in pa moderni stroji. Že danes izdeluje namreč industrija dosti več kakor ljudje rabijo, če pa bi delali moderno, bi lahko izdelali v pol letu toliko blaga, kolikor ga ljudje ne porabijo niti celo leto.

Če bomo delali le 5 dni na teden z modernimi stroji, bodo našli delo vsi ljudje, našlo pa se bo s tem tudi na milijone novih konzumentov izdelanega blaga, ker bodo vsi zaslu-

žili in kupovali. To uvidevajo danes vsi pametni industrijalci. To dokazuje naša konferenca. Seveda eno samo podjetje ne more začeti na ta način delati, ampak morajo začeti vsi.

Upanje na večji odmor od dela je za ljudi silno koristno. Jaz za svojo osebo sicer vem, da samo naporno delo jekleni človeško voljo in energijo, in da samo naporno delo pripelje človeka do visokih ciljev. Toda vsak povprečni delavec teh ciljev nima. Večina delavcev zahteva le količkan ugodno življenje in preskrbo za starost. Zato bo večina delavstva že zadovoljna, če bo mogla tudi ob 5-dnevnem delu vsaj tako ali pa še bolj živeti kakor živi danes.

Največ zaprek nam pa delajo res delavci sami, ker ne uvidevajo koristi nove metode. Mi pa se danes smejemo, ko vidimo, kako zelo napak so imeli oni, ki so pred leti prorokovali težke gospodarske polome, če bi se dnevno delo skrajšalo od 12 na 10 in pozneje na 8 ur. Zgodilo se je ravno nasprotno: zvišala se je produkcija, zvišal se je zaslužek, zvišala pa se je tudi kupna moč ljudi. Od vsega smo imeli pa največji dobiček baš mi industrijalci. Tako bo tudi sedaj, če sklenemo 5-dnevno delo na teden.

August Goethe.

Sin velikega nemškega pesnika Wolfganga Goethea, August Goethe, je pred 100 leti umrl. Umrl je 28. oktobra l. 1830. v Rimu.

Parade ameriških bojnikov v Bostonu.

Nad 60.000 ameriških bojnikov iz svetovne vojne se je te dni zbralo v Bostonu na veliko zborovanje, ki se je končalo z veličastno parado. Paradi je prisostvoval tudi predsednik Hoover.

Tobak brez nikotina

Vloga, ki jo igra nikotin v življenju tobačne rastline, je razmeroma še malo znana. Da to vlogo prouči, je preiskal dr. König v zavodu za študij tobaka v Forchheimu 150.000 tobačnih rastlin in proučeval, kako vpliva na te rastline gnojenje in nega zlasti glede nikotina.

V tobačnem semenu niso našli nič nikotina in v prav mladih rastlinah tudi ne. Šele ko začne poganjati na rastlini peti list, se pojavi nikotin, ampak na različnih rastlinah v različni meri. Dokazano je, da imajo največ nikotina v sebi listi na vrhu rastline. Iz teh listov izdelujejo navadno tobak za cigarete in zato imajo najboljše cigarete tudi največ nikotina. Kolikor dalje pa listi »zore«, toliko bolj se manjša količina nikotina. Preiskave so dognale, da v nekaterih tobačnih vrstah sploh ni nikotina, v drugih pa ga je do 12 odstotkov.

S tobačnimi rastlinami pa lahko ravnamo tako, da množino nikotina lahko poljubno povečamo ali pa zmanjšamo — tobak namreč lahko na različne načine gnojimo, sadimo ga lahko bolj ozko ali pa na široko, itd. Tobak brez nikotina pa ima prav tako lep duh kakor nikotina poln tobak. Če pa odvzamemo tobaku nikotin kemičnim potom, izgubi tobak vse svoje prijetne lastnosti.

Predor, ki so ga dvakrat delali

Po nepredvidnosti nekega vinjenega inženerja so odkrili v Romuniji velikansko sleparijo, ki spada brez dvoma med največje, kar se jih je dogodilo kdaj v gradbeni stroki na Balkanu.

Neki gradbeni družbi je namreč vlada poverila gradbo predora na progi Rodna—Dornavatra. Od gradnje tega predora so si obetali velike gospodarske koristi. Sedaj pa se je izkazalo, da so ta predor napravili že pred 13 leti avstrijski pionirji pod vodstvom nemških tehnikov. Družba pa je delo vseeno prevzela in je vlekla iz državne blagajne denar celih 7 let; na tolikšno dobo je bilo namreč delo preračunano!

Predor so zgradili avstrijski pionirji sicer naglo, toda po vseh predpisih in pravilih tehnike. Sedaj, po 7 letih, pa družba ni naredila drugega kakor da je povabila člane vlade na svečano otvoritev nove proge in romunsko časopisje je neizmerno hvalilo solidno delo tvrde, ki je to delo tako sijajno izvršila.

Ob otvoritvi je sledila svečanost na svečanost in banket se je vrstil za banketom, in vse je bilo v najlepšem redu, dokler ni eden izmed inženjerjev, ki so pomagali pri slepariji vseh

7 let, v pijanosti izdal skrivnosti tega predora. Izgubo, ki jo je utrpela država, cenijo na 300 milijonov dinarjev.

Ko je prišla cela zadeva na dan, so zaprli tri inženirje in predsednika družbe, v glavnem pa se trudijo, da bi škandal kako na lepem spravili s sveta. Prejskavo pa so uvedli tudi proti tistim »strokovnjakom, ki so večkrat prišli delo ogledovat in nadzorovat in ki so v svojih poročilih vedno naglašali, da delo prav lepo napreduje...«

Iz zgodovine vina

Trta, ki raste danes skoro po vseh deželah srednje, južne in zapadne Evrope in sploh po vseh količkah toplih krajih, spada med naše najstarejše kulturne rastline. Kje so trto prvič požlahtnili, tega ne vemo, gotovo pa je, da so stari Egipčani stiskali mošt iz grozdja že pred 5—6 tisoč leti. Grozdja pa v starem Egiptu niso zobali in tudi vina niso pili priprosti ljudje, ampak samo imenitniki. Tako je ostalo v teh krajih vse do nastopa Mohameda, ki je svojim vernikom prepovedal piti vino. S to prepovedjo je zadal Mohamed vinogradništvo v orientu smrten udarec.

Tudi stari Feničani in Grki so poznali vino in Grki so bržkone trto tudi najbolj razširili. Feničani pa so jo zanesli celo na Špansko in tudi v Italijo. To se je zgodilo že par stoletij

pred Kristusom in grški zgodovinar Herodot imenuje južno Italijo »deželo trsnih kolov«. Ta opazka dokazuje, da je vinogradništvo v Italiji že zelo zgodaj napredovalo, ker so v Italiji rabili že kole, v orijentu pa so trte privezovali k drevju ali pa se je spenjala po zidovih.

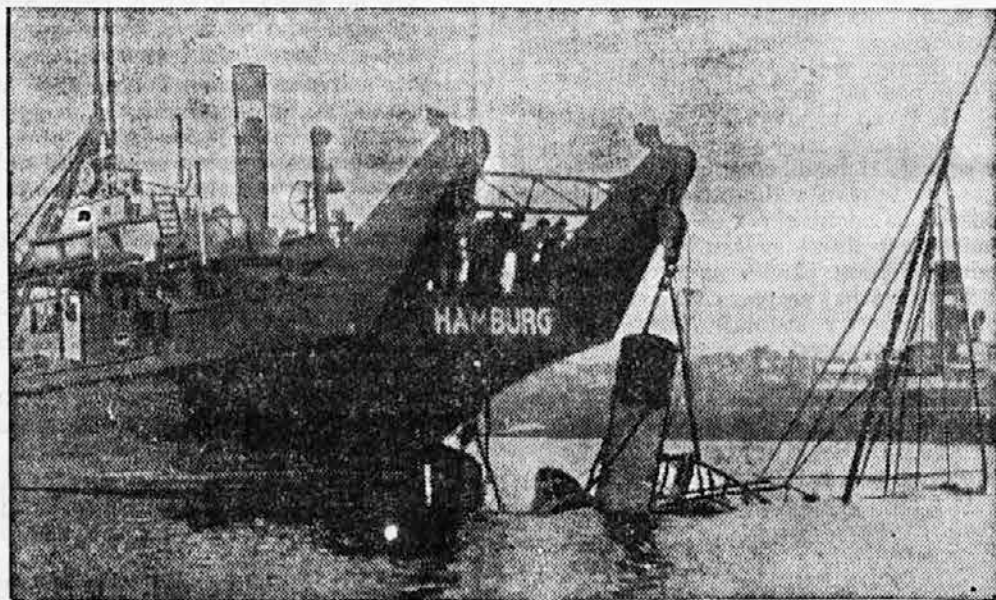
Polagoma so trto zasadili daleč na sever preko Alp, pa tudi po lepih in solnčnih alpskih dolinah, n. pr. na Tirolskem. Trta se je tako širila, da so že v starih časih tožili, da bo trta žito popolnoma izpodrinila.

Rimski cesar Avgust je posebno čislal tirolsko vino.

Kolikor bolj pa se je trta širila, toliko hujša je bila »kriza vinogradništva«⁶ v Italiji. Italijanski veleposestniki niso več vedeli, kam bi s svojim pridelkom. Zato so rimski cesarji na pritisk italijanskih veleposestnikov izdali ukaz, da se mora vinogradništvo povsod razun v Italiji omejiti.

V Porenju in v Nemčiji sploh okoli Kristusovega rojstva trte še niso poznali. Tja so trte zanesli šele v tretjem stoletju po Kristusu. Trto so v nemških deželah zasadili rimski vojniki. Vinograde so pa po odhodu Rimljanov posebno gojili samostani, ki so jih razširili tja do Majne.

Po vinu je dobilo tudi mnogo krajev svoja imena. Na Nemškem imamo mnogo »Weinbergov«, pri nas imamo svoje Vinovrhe in Vinodole in tako je skoraj pri vsakem narodu.

Nesreča v prekopu cesarja Viljema

V mali parnik »Pilot«⁷ se je zaletela v prekopu cesarja Viljema neka norveška ladja. »Pilot«⁸ se je takoj potopil, z njo vred pa tudi vodnik in štirje mornarji.

Kako uničujejo v Ameriki »gospodarsko krizo«

V Ameriki je bila in je še danes glavna stvar »prosperity«, t. j. procvit, napredek in gospodarski uspeh. Napredek in gospodarski uspeh pa zadnje čase tudi v Ameriki nekako ponehavata in ljudi se je začela lotevati takšna malodušnost, da ne rečemo obup, da je moral že sam predsednik Hoover poseči vmes in ljudi miriti in tolažiti, da bo že še enkrat bolje.

Prebivalci mesta Norfolk v državi Virginiji pa s tolažbami svojega predsednika niso bili zadovoljni, ampak so iznašli vse drugačno sredstvo za pobijanje »gospodarske krize«. Okoli 1000 meščanov je namreč najelo ladjo, s seboj na ladjo so pa vzeli tri figure velike kakor človek. Ena figura je bila oblečena v moško, dve pa v žensko obleko. Eno figuro so krstili za »gospodarsko depresijo«⁹ — to je bila moška figura — njegova žena je bila »gospa pesimizma«, hčerko obeh pa »gospodična nesreča«. Pod vodstvom gospoda državnega guvernerja se je ladja nato odpeljala. Ko so bili že precej daleč zunaj na odprtem morju, je pa sam guverner na te tri figure imel pogrebni govor, kjer je rekel, da za take tri figure v Ameriki ni prostora, pač pa je prostor za tri druge, za »težko delo«, za »gospo optimizem«¹⁰ in za »hčerko srečo«. Po govoru so omenjene tri figure vrgli v vodo in — gospodarska kriza je bila rešena...

Branjarije v Newyorku

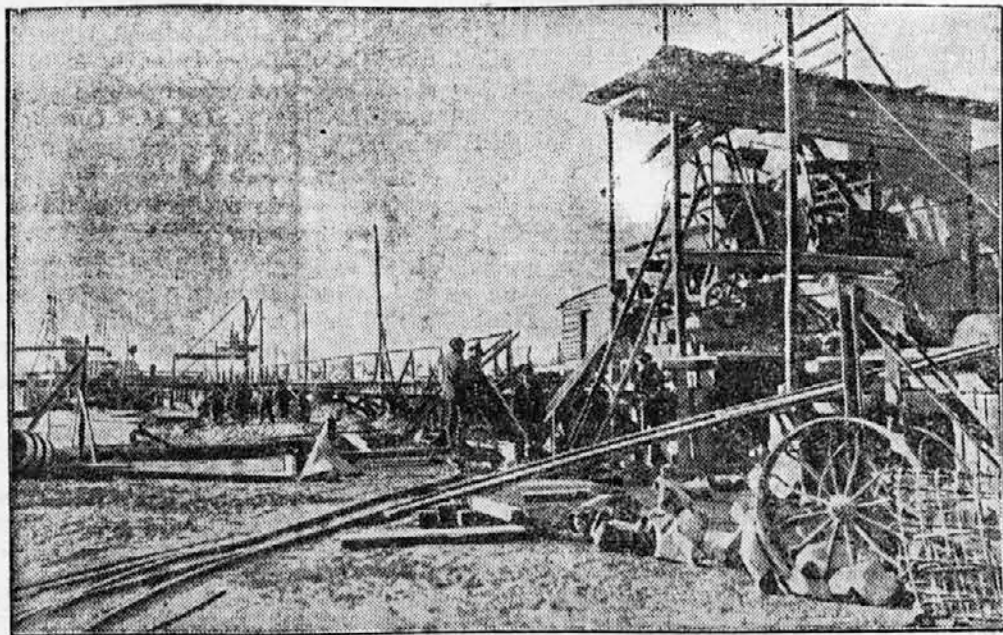
To, kar imenujejo v Newyorku »Drugstore«, ni pravzaprav branjarija, ampak je bila prvotno naša drogerija, ki pa se je v teku let razvila v našo branjarijo, kjer si lahko kupiš, kar si hočeš. V newyorški »branjariji«¹¹ dobiš vse: ledeno vodo ali pa limonado, ali pa žepni robec in gumb za ovratnik. Tu prodajajo čevlje in najnovejše romane, gramofonske plošče in znane »štiftec«¹² za barvanje ustnic, cigare in fotografske aparate.

Največ pa imajo v zalogi živil. Tu dobiš zopet vse, od čokolade do raznovrstnih solat in obloženih kruhkov. Zaradi množine jedil se v branjarijah kar tere ljudi, zlasti opoldne in zvečer, ko navale na branjarije delavci. V Newyorku je 62.000 branjarij, ki so opoldne in zvečer nabito polne in takrat drugih stvari sploh ne prodajajo kakor le živila.

Ljudje uživajo svoje mrzle jedi seveda kar stoje, kar je najbolj nezdrav način jela. Ljudje se gnetejo in suvajo in prerivajo, samo da ulove k kščen zavojček z neznano vsebino, s katero si želodček bolj pokvariyo kakor okrepijo. Ampak: čas je denar in gospodar Amerike je do lar...

Humor.

»All si se res oženil?«
»Da, pred 14 dnevi. Ampak lica imam otekla še od prej.«

Most, ki bo vezal otok Usedom s celino

Od otoka Usedom v Vzhodnem morju pa do celine pri mestecu Wolgast grade nov most, ki bo promet zelo olajšal. Gradnjo zelo ovira močvirnata zemlja.